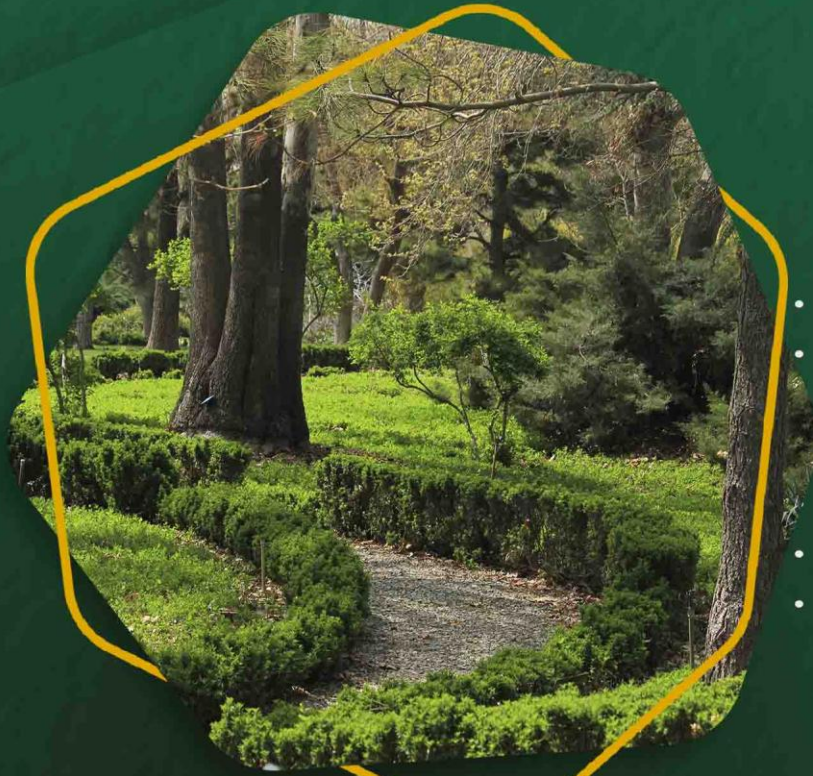
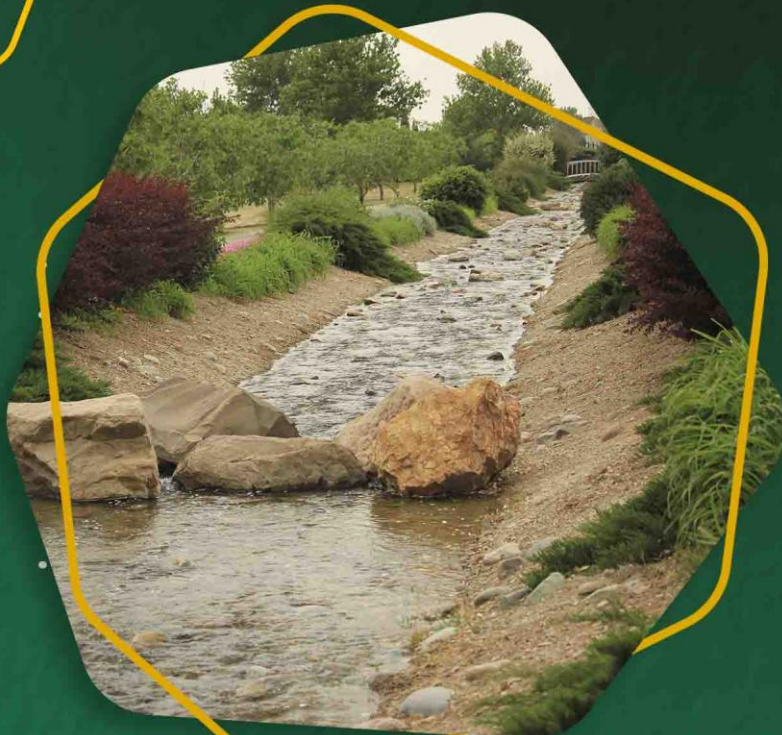

خبرنامه مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

اتوبان تهران کرج، خروجی پیکانشهر، آزادشهر، خیابان شهید گودرزی، خیابان هشتم غربی،
کد پستی: ۱۴۹۶۸۱۳۱۱۳

سال بیست و سوم / شماره ۵۳۵ / مرداد ماه ۱۴۰۴

مدیرمسئول: فرهاد گوهرزاد

تهیه و تنظیم: فرزین رنجبر

publicrelations@rifr-ac.ir

نکته‌های نگارشی «۱۲۶»

درست بنویسیم

ضرب‌الاجل، علی‌البدل، رخصت، هیئت، رئیس

صفحه ۲

انتصابات

جناب آقای محمدرضا شیرزادی...

جناب آقای عباس سلیمانی میلاجردی...

جناب آقای علی قدمی فیروزآبادی...

جناب آقای علی تیموری...

صفحه ۲

اخبار مؤسسه

رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور: تنها راه اصلاح و بهبود کارآمدی یک تشکیلات، لزوماً تغییر در ساختار آن نیست

علیزاده در جلسه شورای پژوهشی: لزوم تشویق پژوهشگران مؤسسه برای تعامل با بنیاد ملی علم ایران

تکریم و معارفه مسئول اداره حراست مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

در نامه ای سرگشاده به مسعود پزشکیان مطرح شد: درخواست ابطال "سند ماموریت، وظایف اساسی و الزامات اصلاح ساختار کلان وزارت جهاد کشاورزی" صفحه ۶

رئیس بخش تحقیقات مرتع: ستون امنیت غذایی کشور و گون‌زارها، ستون فقرات مراتع هستند

شماره جدید نشریه طبیعت ایران منتشر شد (خرداد و تیر ۱۴۰۴)

در جلسه شورای پژوهشی: تأکید علیزاده بر نقش محققان استانی در تدوین و اجرای طرح‌های خاص منابع طبیعی

در گفتگو با عضو هیئت علمی مؤسسه، بررسی شد: تغییرات اقلیمی، جرقه شعله‌ور شدن جنگل‌ها و مراتع ایران

هشتم مرداد، روز ملی جنگل در ایران؛ بهانه‌ای برای یادآوری جایگاه و نقش جنگل در زیست‌بوم

برگزاری نشست هم‌اندیشی همکاری‌های پژوهشی میان سازمان اتکا و سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

رئیس بخش تحقیقات مرتع هشدار داد: تغییر کاربری مراتع، زنگ خطر جدی برای آینده منابع طبیعی ایران

برگزاری مراسم قدردانی از همکاران بازنشسته بخش تحقیقات جنگل

نشست ارائه گزارش تحلیلی همکاری‌های بخش تحقیقات مرتع با دفتر امور مراتع

اخبار ترویجی

معرفی کتاب

سایر رویدادها

اخبار منابع طبیعی و محیط زیستی

شبکه آزمایشگاهی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

صفحه ۱۳

صفحه ۱۴

صفحه ۱۵

صفحه ۱۵

صفحه ۲۲

نکته‌های نگارشی «۱۲۶»

درست بنویسیم

ضرب‌الاجل، علی‌البدل، رخصت، هیئت، رئیس

«نکته مهم»

نوشتن درست و بی‌اشتباه، یکی از مهمترین مهارت‌های ارتباطی است. وقتی درست می‌نویسیم، خواننده راحت‌تر منظور ما را می‌فهمد و از سردرگمی جلوگیری می‌شود. در زبان فارسی، بسیاری از واژه‌ها شبیه به هم تلفظ می‌شوند، اما معنی متفاوتی دارند. اگر به نگارش صحیح توجه نکنیم، ممکن است پیام ما اشتباه برداشت شود.

درست‌نویسی احترام به زبان، خواننده و خودمان است.

واژه بیگانه	معادل فارسی مصوب
اکانت	حساب کاربری
مانیفست	بیانیه

انتصابات

جناب آقای محمدرضا شیرزادی، طی حکمی از سوی مشاور معاون وزیر و مدیرکل حراست سازمان تات به عنوان «رئیس اداره حراست مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور» منصوب شدند.

جناب آقای عباس سلیمانی میلاجردی، طی حکمی از سوی معاون اداری، مالی و پشتیبانی مؤسسه به عنوان «رئیس اداره امور پشتیبانی و ماشین آلات» منصوب شدند.

جناب آقای علی قدمی فیروزآبادی، طی حکمی از سوی معاون وزیر و رئیس سازمان تات به عنوان «سرپرست مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان همدان» منصوب شدند.

جناب آقای علی تیموری، طی حکمی از سوی وزیر جهاد کشاورزی به عنوان «سرپرست معاونت توسعه مدیریت و منابع» منصوب شدند.

اخبار مؤسسه

رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور: تنها راه اصلاح و بهبود کارآمدی یک تشکیلات، لزوماً تغییر در ساختار آن نیست

علی علیرزاده علی آبادی، رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در یک یادداشت تحلیلی، ضمن ابراز نگرانی درخصوص مصوبه ابلاغی اخیر معاون اول رئیس جمهور، با عنوان: «ماموریت-وظایف اساسی و الزامات اصلاح ساختار کلان وزارت جهادکشاورزی»، نسبت به تبعات آن هشدار داد و گفت: تنها راه اصلاح و بهبود کارآمدی یک تشکیلات، لزوماً تغییر در ساختار آن نیست.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در این یادداشت آمده است:

بازبینی اصل ماجرا: معاون نوسازی و معماری سازمان اداری و استخدامی کشور بیان داشته است که سند «ماموریت-وظایف اساسی» و «الزامات اصلاح ساختار کلان وزارت جهادکشاورزی و سازمان‌های وابسته و شرکت‌های تحت مدیریت» برای اصلاح ساختار کلان وزارت جهادکشاورزی با تلاش ۹ ماهه سازمان اداری و استخدامی کشور و وزارت جهاد کشاورزی در شورای عالی اداری به تصویب رسید و با امضای محمدرضا عارف، معاون اول رئیس‌جمهور ابلاغ شد.

وی تأکید کرد که اصلاح ساختارها با هدف کاهش تشکیلات موازی، تقویت نقش‌های راهبردی و واگذاری تصدی‌ها به بخش غیردولتی، چابک‌سازی، هوشمندسازی، منطقی‌سازی اندازه وزارتخانه و کاهش هزینه‌های جاری برای نخستین بار در دولت چهاردهم به‌صورت نظام‌مند و یکپارچه اجرا می‌شود.

به عبارت دیگر می‌توان گفت اصلاح ساختار کلان وزارت جهادکشاورزی با هدف: حذف وظایف خارج از مأموریت‌های ذاتی، کاهش وظایف تکراری و غیرضرور، حذف تشکیلات موازی، تقویت وظایف راهبردی و نظارتی و واگذاری تصدی‌ها به بخش غیردولتی، چابک‌سازی دولت و افزایش انعطاف‌پذیری سازمانی انجام می‌شود.

ایشان اظهار داشته است که با تصویب بند (الف) ماده ۱۰۵ قانون برنامه هفتم توسعه، دولت مکلف شده که ساختارهای دستگاه‌های اجرایی از جمله وزارت جهاد کشاورزی را بازطراحی کند در نتیجه، این فرآیند شامل مطالعات علمی و تطبیقی، بررسی جامع قوانین، تشکیل گروه‌های خبرگانی و جلسات متعدد کارشناسی بوده است. همچنین چهار جلسه چندساعته با وزیر و معاونان وزارت جهاد کشاورزی برگزار شد.

مهم‌ترین تغییرات ساختاری در این فرآیند:

این تغییرات در چند برنامه دسته‌بندی شده است:

انتقال وظایف اجرایی به بخش غیردولتی:

بیش از ۸ سازمان و شرکت دولتی فعال در حوزه کشاورزی، از شیلات و چای تا سازمان عشایر و تعاون روستایی، باید بخش عمده وظایف تصدی‌گری خود را به تعاونی‌ها، اتحادیه‌ها و شرکت‌های خصوصی واگذار کنند.

تقویت نقش ستاد مرکزی:

سیاست‌گذاری و نظارت به عنوان وظایف اصلی وزارتخانه تعیین شده و عمده مسئولیت‌ها در ستاد مرکزی و واحدهای استانی متمرکز خواهد شد.

حذف یا ادغام سازمان‌ها:

بر اساس ماده ۳ مصوبه دولت که خطاب به سازمان‌های برنامه و بودجه، اداری و استخدامی و جهاد کشاورزی ابلاغ شده، بسیاری از وظایف موازی یا غیرضرور از سازمان‌هایی چون منابع طبیعی، دامپزشکی، حفظ نباتات و امور اراضی منترع شده و یا در ساختارهای جدید ادغام خواهند شد.

واگذاری شرکت‌های زیرمجموعه به بخش خصوصی:

شرکت‌هایی مانند مغان، سفیدرود، شرکت خدمات حمایتی کشاورزی، پشتیبانی امور دام، هواپیمایی خدمات ویژه و ... به‌طور کامل به بخش غیردولتی واگذار خواهند شد.

انتقال سیاست‌گذاری اطلس زیست‌بوم به سازمان محیط‌زیست:

شاید در این مورد باید انتقاد اصلی مان متوجه شخص ابلاغ کننده محترم این تصویب نامه باشد، و به نظر می رسد شخص ایشان مسئول دفاع کامل از این مصوبه ایست که ابلاغ کرده اند، اگر چنین شود، مسئولان محترم در ابلاغ مصوبات تأمل و بررسی بیشتری خواهند کرد. چرا که مسئول پاسخ گویی در این موارد، شخص مسئول ارشد دولت خواهد بود.

نکته دوم: پایه و چهارچوب این تصویب نامه، حرکتیست در راستای اصلاح ساختاری وزارتخانه، اما باید توجه داشت جایگاه و نقش اصلاح ساختار تشکیلاتی در بهبود بهره وری و کارایی مدیریتی هر نهاد یا سازمانی همه راه حل ها نیست، بلکه در اکثر موارد، به نظر محدود و در مقایسه با سایر موارد تأثیرگذار، بسیار ناچیز است.

به عبارت دیگر، اگر تشکیلاتی کارآمد نیست، لزوماً تنها راه اصلاح و بهبود کارآمدی آن تشکیلات، تغییر ساختار آن نخواهد بود. اینکه به محض تصمیم گیری برای بالابردن کارایی یک نهاد یا سازمان، بلافاصله به فکر تغییر و به هم زدن ساختار آن باشیم، رویکردیست اشتباه و راهیست که ما را به هدفمان نخواهد رساند.

اصل و مهمترین عوامل در کارایی یک نهاد، فرهنگ و رفتارهای خاص اداری، پای بندی به قوانین و رعایت دقیق آنها، کار با انگیزه و بهره وری بالا است که خود را در وضع قوانین مناسب، اعمال شفافیت های لازم و تربیت و مدیریت بهینه نیروهای انسانی نشان می دهد. نیروهای انسانی کارآمد در داخل یک چهارچوب منظم، جدی و هدفمند اداری، می توانند در قالب ساختارهای مختلف تشکیلاتی با موفقیت کامل به اهداف مدنظر برسند. کما اینکه نهادها و سازمان های موفق در کشورهای مختلف از چارچوب و ساختارهای تشکیلاتی متفاوتی استفاده می کنند. بنابراین، نقش و جایگاه ساختار تشکیلاتی را باید در حد خودش ارزیابی کرد، نه بیشتر.

نکته سوم: چابک سازی، یکی از اهداف مهم این تصویب نامه عنوان شده است. اگرچه چابک سازی دارای معنی و مفهوم وسیعیست، ولی متأسفانه در کشور ما این واژه مترادف با کوچک سازی، تعریف شده است. و هر جا که تصمیم به چابک سازی گرفته می شود، بلافاصله به فکر کاهش تعداد نیروهای انسانی شاغل، تعداد پست های مصوب و نیز تعداد باکس های تشکیلاتی (از گروه گرفته تا اداره از اداره تا مدیریت از مدیریت تا اداره کل)، می افتند.

آیا کاهش تعداد نیروهای انسانی و کوچک سازی تشکیلات، یا حذف برخی از نهادها "قی نفسه" امری موجه و قابل توصیه است؟

به نظر می رسد چابک سازی، که فقط یکی از راه کارهای کاهش واحدهای تشکیلاتیست، یک رویکرد خنثایی است که می تواند مثبت و یا منفی ارزیابی شود. جایی که لازم است فعالیت های تصدی گری یک نهاد دولتی کاهش یابد، کوچک سازی در این حوزه ها مثبت و مفید است، اما در برخی از بخش ها که باید فعالیت های در حال اجرا تقویت شود و یا حوزه های جدیدی لازم است راه اندازی شود، در این حوزه ها کوچک سازی بسیار غلط، منفی و مضر است. بدیهی است کوچک سازی در امور حاکمیتی، امنیتی و امثال آن، پذیرفتنی نیست. بنابراین، کوچک سازی فرایندی نیست که در هر دستگاه، نهاد و یا اداره ای قابل توصیه باشد. تأثیر آن در برخی نهادها مفید، در بعضی صفر و در برخی دیگر، غیر قابل توصیه است. نکته چهارم: و اما آنچه که اتفاق افتاده است. در اعلام رسمی گفته شد: اصلاح ساختار کلان وزارت جهاد کشاورزی با هدف: حذف وظایف خارج از مأموریت های ذاتی، کاهش وظایف تکراری و غیر ضرور،

در اقدامی مهم، کلیه وظایف مربوط به حفاظت، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی از سازمان منابع طبیعی منتزع و به سازمان محیط زیست واگذار شد.

وجود جهت گیری کلی در اصلاحات ایجاد شده:

می توان جهت گیری های زیر را برشمرد:

تقویت نقش نظارتی و راهبری وزارتخانه

چابک سازی ساختارها برای کاهش هزینه ها

هوشمندسازی فرآیندهای کشاورزی و مدیریتی

تمرکز بر امنیت غذایی با رویکرد توسعه پایدار

نقد و تحلیل:

باید به چند نکته توجه و اشاره کرد:

نکته اول: در وهله نخست، اولین نگرانی که مطرح است، ظرفیت های علمی و کارشناسانه مدیران برای سیاست گذاری و برنامه ریزی امور کشوریست. به هر حال، احتمال لغو و حداقل تجدیدنظر جدی در این تصویب نامه وجود دارد، اما سؤال این است که آیا با تغییر یا اصلاح و یا حتی لغو این تصویب نامه، مشکل و نگرانی های عمیق ما برطرف خواهد شد؟ اینجانب به عنوان یک مسئول دولتی چه توجیه و پاسخ قانع کننده ای در برابر این جمله دارم که برخی به زبان می آورند و می گویند: این وضع نشانه ضعف شدید و ناکارآمدی مدیریتی و برنامه ریزی کشور است. من به عنوان یک پاتولوژیست گیاهی، یک آسیب شناس، به علائم و نشانه ها توجه زیادی دارم. اینکه یک سازمان عریض و طویل مانند سازمان اداری و استخدامی کشور، به مدت حداقل ۹ ماه، روی ساختار تشکیلاتی یک وزارتخانه کار جدی، همه جانبه و با مطالعات علمی و تطبیقی، بررسی جامع قوانین، تشکیل گروه های خبرگانی و جلسات متعدد کارشناسی انجام دهد، همچنین چهار جلسه چندساعته با وزیر و معاونان وزارت جهاد کشاورزی هم داشته باشد و در پایان تصویب نامه ای را ابلاغ کند که هیچ کس، نه خبرگان دانشگاهی نه پژوهشگران مرتبط و نه همان وزیر و معاونان ذیربط، آن را قبول ندارند و به آن ایرادهای جدی می گیرند، نشانه چیست؟ فرض کنیم که با تلاش همه جانبه این مصوبه اصلاح شود. آیا مشکل حل خواهد شد؟! با این ترکیب و ظرفیت علمی و کارشناسی، سرنوشت سایر مصوبات چه خواهد شد؟

به نظر می رسد ما باید قبل از اینکه بیش از حد مورد نیاز به این روبناها توجه کنیم، به زیربناهای مهم و تعیین کننده متمرکز شویم. چه کنیم تا ظرفیت های نحیف، ضعیف و بسیار محدود موجود در نهادها و تشکیلات اداری، قوی، پرتوان و کارا شوند؟

به کارگیری و استفاده هرچه بیشتر از توان علمی کشور، تجارب کارشناسی موجود و بهره مندی از ظرفیت های موجود از سوی سیاستگذاران، مدیران و برنامه ریزان رسمی و دولتی، می تواند به تقویت بدنه کارشناسی دولت کمک کند.

این امر، زمانی تحقق پیدا می کند که مدیران ارشد به اهمیت دستورات و توصیه های خود واقف باشند و به صورت جدی مسئولیت ابلاغ مصوباتی که در دستگاه های گوناگون تدوین می شود، به عهده بگیرند. به طور خلاصه حواسشان باشد که چه چیزی را دارند ابلاغ می کنند؟ آیا با دقت خوانده اند؟ آیا مورد تأیید کارشناسان معتمدشان هست یا خیر؟

حکمرانی مربوطه انجام پذیرد؛ در واحدهای استانی جهادکشاورزی سازماندهی می‌شوند. یعنی به ادارات کل منابع طبیعی استان‌ها واگذار شده است.

این مصوبه وظایف اجرایی سازمان را ظاهراً به دو دسته تقسیم کرده است بخشی که بر اساس ماهیت باید با مشارکت بخش غیردولتی و با بهره‌گیری از ظرفیت نهادهای مدنی و جوامع محلی، در چهارچوب نظام حکمرانی مربوطه انجام پذیرد؛ و بخشی که بر اساس ماهیت، این‌گونه نیستند. در این تقسیم‌بندی باید بخش اول به بخش غیر دولتی، بخش خصوصی و نیز مشارکت‌های مردمی واگذار شود.

آنها که با وظایف سازمان منابع طبیعی آشنا هستند می‌دانند که امکان استفاده از بخش‌های غیر دولتی، بخش خصوصی و نیز مشارکت‌های مردمی تقریباً در همه کارها و وظایف این سازمان به اشکال و درجات مختلف وجود دارد و هرگز نمی‌توان آنها را به دو بخش متفاوت و مجزا تقسیم بندی نمود. معلوم نیست چگونه بخشی از این وظایف به بهانه مشارکت‌های مردمی و نهادهای مدنی باید از سازمان حفاظت محیط زیست منفک و در ادارات کل منابع طبیعی استان‌ها باقی بماند!

سؤال‌های جدی که مطرح است: چه اموری ماهیت مشارکت مردمی دارند و چه اموری این ماهیت را ندارد؟! آیا می‌توانید تفکیک کنید؟! آیا می‌توانید مرز بین آنها را تعیین کنید؟! چگونه؟!

نکته پنجم: ماهیت سازمان محیط زیست تاکنون بر پایه حفاظت از گونه‌های جانوری (فون) شکل گرفته است. از طرفی قرار است کل ساختمان سازمان منابع طبیعی به همراه کلیه پرسنل به سازمان محیط زیست منتقل شود.

سوال: آیا این عمل یعنی چابک‌سازی؟

تمامی وظایف به سازمان محیط زیست منتقل شده است اما: سیاستگذاری و تنظیم‌گری در حوزه منابع طبیعی و آبخیزداری به ستاد وزارت جهادکشاورزی منتقل شده، یعنی کار در یک سازمان مستقل انجام شود و سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری در یک وزارتخانه دیگر! آیا این شیوه، درست است؟!

تمامی امور اجرایی که ماهیت مشارکت بخش غیردولتی، نهادهای مدنی و جوامع محلی دارند به واحدهای استانی (ادارات کل منابع طبیعی استانها) منتقل می‌شوند.

نکته ششم: تمامی وظایف سازمان منابع طبیعی، با این تصویب نامه به سازمان حفاظت محیط زیست منتقل می‌شود.

آنهایی که با مفاهیم حفاظت، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی آشنا هستند می‌دانند تمامی امور اجرایی که در سازمان منابع طبیعی انجام می‌شود در همین چهارچوب است. به عبارت دیگر به‌جز آنچه که به سازمان حفاظت محیط زیست منتقل شده است وظیفه دیگری باقی نمی‌ماند که به ستاد وزارتخانه منتقل شود. زیرا تفکیک ناپذیرند. بنابراین ماندن بخشی از فعالیت‌ها در یک وزارتخانه و انتزاع باقی آن در یک سازمان دیگر، بی‌معنی، غیرعلمی و غیرکارشناسی است.

نکته هفتم: انتقال وظایف بسیار مهم و راهبردی حاکمیتی و نیز اجرایی از ذیل یک وزارتخانه به یک سازمانی که مجلس نمی‌تواند بر آن اشراف و تسلطی داشته باشد و رئیس آن را استیضاح کند، به هیچ وجه به مصلحت نیست. این مصوبه عملاً نظارت مجلس را بر امور حاکمیتی منابع طبیعی به میزان چشم‌گیری کاهش خواهد داد.

حذف تشکیلات موازی، تقویت وظایف راهبردی و نظارتی و واگذاری تصدی‌ها به بخش غیردولتی، چابک‌سازی دولت و افزایش انعطاف‌پذیری سازمانی.

متأسفانه نه تغییر ساختاری انجام شده است (بلکه حذف ساختارهاست)؛ نه چابک‌سازی شده است (چیزی حذف نشده است)؛ نه وظایف تکراری و غیرضرور کاهش یافته است، تشکیلاتی موازی حذف شده است، (هیچ نمونه و مثالی از تشکیلات موازی وجود ندارد که لازم به حذف باشد) ... آنچه رخ داده است: قطعه‌قطعه کردن و خردسازی ساختار و پخش و انتشار تکه‌های آن در دستگاه‌های دیگر بوده است. پس این اتفاق نه تغییر ساختار است و نه چابک‌سازی ...

اتفاقی که برای سازمان منابع طبیعی می‌افتد:

یکم. وظایف اصلی آن به سازمان محیط زیست منتقل شده است:

بند ۱-۳ این مصوبه: با هدف تمرکز وظایف ذیل هر مأموریت ذاتی؛ تمامی وظایف سیاست‌گذاری و تدوین ضوابط در حوزه‌های شناسایی، استعدادیابی و نوع بهره‌برداری از منابع طبیعی و اراضی ملی و دولتی ذیل عنوان اطلس زیست‌بوم کشور و ضوابط حفاظت، احیاء، بهسازی و توسعه منابع طبیعی تجدیدپذیر (مانند دریا، دریاچه، رودخانه، مخزن سدها، تالاب، آبخوان زیرزمینی، جنگل، خاک، مرتع تنوع زیستی به‌ویژه حیات وحش) از سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور منتزع و به سازمان حفاظت محیط زیست منتقل می‌شود.

ماده ۲- وظایف اساسی وزارت جهاد کشاورزی عبارت است از:

الف- سیاست‌گذاری، تنظیم‌گری، برنامه‌ریزی و نظارت

ب- زیرساخت‌های (سخت و نرم) مؤثر بر عوامل تولید

— مدیریت حفظ، حمایت، احیاء، گسترش و بهره‌برداری آینده‌نگرانه از جنگل‌ها، مراتع، اراضی جنگلی، بیشه‌های طبیعی، جنگل‌های دست‌کاشت و اراضی مستعدته ساحلی و حفاظت از آبخیزها و آبخوان‌ها در چارچوب قوانین و مقررات (مانند اطلس محیط‌زیست و ضوابط بهره‌برداری مولد) با هماهنگی و همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و بهره‌مندی از مشارکت حداکثری بخش غیردولتی در امور اجرایی و تصدی و همچنین تدوین برنامه‌ها و ضوابط برای ساماندهی اراضی کشاورزی، با محوریت:

الف- حفظ، احیاء، توسعه، حمایت و بهره‌برداری صحیح از جنگل‌ها و مراتع طبیعی و دست‌کاشت کشور، توسط و از طریق مشارکت سایر بخش‌ها به‌ویژه جوامع محلی و فراهم نمودن زمینه اجرای طرح‌های بزرگ جنگل‌کاری، جنگل‌داری، مرتع‌داری، ایجاد پارک‌های جنگلی و تفرجگاه‌های طبیعی در چارچوب هدف‌ها و سیاست‌های توسعه پایدار و اعمال نظارت‌های لازم؛

دوم. برخی از وظایف نیز به وزارت جهاد منتقل شده است:

بند ۲-۳ این مصوبه: وظیفه سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری در حوزه منابع طبیعی از سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور منتزع و به ستاد وزارت جهاد کشاورزی منتقل می‌شود.

سوم. همه وظایف سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور در حوزه منابع طبیعی به سازمان محیط زیست منتقل شده و همزمان تمامی وظایف اجرایی سازمان مذکور که بر اساس ماهیت باید با مشارکت بخش غیردولتی و با بهره‌گیری از ظرفیت نهادهای مدنی و جوامع محلی، در چارچوب نظام

وضعیت نیروی انسانی بخش تحقیقات منابع طبیعی، وضعیت طرح‌ها به تفکیک گرایش‌های مصوب استان، تعداد طرح‌های در حال اجرا در استان، دستاوردهای ترویجی، تعداد محققان هیئت علمی و غیر هیئت علمی، به نقاط ضعف و قوت طرح‌ها، وضعیت آزمایشگاه‌ها و ایستگاه‌های تحقیقاتی مراکز و راه‌کارها و پیشنهادهای حل مشکلات، اشاره و به پرسش‌های مطرح شده پاسخ داد.

تکریم و معارفه مسئول اداره حراست مؤسسه تحقیقات جنگلها و

مراتع کشور

یکشنبه ۲۶ مرداد ۱۴۰۴، آیین تکریم و معارفه مسئول اداره حراست مؤسسه با حضور علیزاده، رئیس مؤسسه؛ جوزدانی، مشاور معاون وزیر و مدیرکل حراست سازمان تات؛ ثاقب طالبی، معاون پژوهشی؛ محمودیان، معاون اداری، مالی و پشتیبانی؛ متینی‌زاده، مشاور و رئیس حوزه ریاست و سایر مسئولین ذیربط، برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، در ابتدای این مراسم، روح الله جوزدانی، مشاور معاون وزیر و مدیرکل حراست سازمان تات، ضمن اشاره به قدمت، جایگاه و نقش مهم مؤسسه در عرصه تحقیقات منابع طبیعی، گفت: موضوعات حراستی در مؤسساتی با ویژگی‌های اینچنینی، عمدتاً توسط بزرگان و مسئولان آن قابل حل است و نگاه ما به موضوعات حراستی در سازمان تات، در وهله اول، "نگاه صیانتی" است.

وی ابراز امیدواری کرد که اداره حراست، با همکاری مدیران و پرسنل مؤسسه، بتواند نقش مؤثری در راستای دفاع از حقوق مؤسسه و رفع دغدغه‌های مسئولان آن ایفا نماید.

در ادامه، علیزاده، رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور ضمن اشاره به جایگاه، ظرفیت‌ها و نقش مهم فعالیت‌های پژوهشی مؤسسه در راستای حفظ، احیا، توسعه و مدیریت پایدار منابع طبیعی کشور، برخی از ظرفیت‌ها و چالش‌های موجود در باغ گیاه‌شناسی ملی ایران را برشمرد.

وی ضمن تقدیر از زحمات و تلاش‌های مجدانه آقای افشارنژاد در طول دوران تصدی اداره حراست، ابراز امیدواری کرد مسئول جدید این اداره، با همکاری و همفکری مدیران و کارکنان خدوم این مؤسسه در ایفای نقش و مسئولیت مهم خویش، موفق و مؤید باشد.

گفتنی است در این مراسم، محمدرضا شیرزادی، طی حکمی از سوی روح‌اله جوزدانی، به عنوان رئیس اداره حراست مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور منصوب و از زحمات افشارنژاد، در طول دوران تصدی، تقدیر به عمل آمد.

علیزاده در جلسه شورای پژوهشی: لزوم تشویق پژوهشگران

مؤسسه برای تعامل با بنیاد ملی علم ایران

علی علیزاده در جلسه شورای پژوهشی یکشنبه ۲۶ مرداد گفت: رؤسای بخش‌های پژوهشی مؤسسه، در راستای تعامل حداکثری با بنیاد ملی علم ایران و با هدف اجرای تمام و کمال طرح‌های تحقیقاتی، باید پژوهشگران بخش‌های پژوهشی را توجیه نمایند. به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، علیزاده، در ابتدای این جلسه، ضمن اشاره اجمالی به شرایط جاری ایستگاه تحقیقات همدن و برشمردن موضوعاتی از جمله: ساماندهی طرح‌های تحقیقاتی ایستگاه، راه‌های دسترسی به پلات‌ها، تعیین تکلیف چاه آب، استخر آب، طرح گیاهان دارویی، موضوع نرسری، تکمیل ظرفیت‌های آموزشی و ترویجی و پیگیری موضوع نسخه پشتیبان بانک ژن، اظهار داشت: بخش تحقیقات مرتع به عنوان متولی این ایستگاه، باید مسائل و موضوعات آن را به‌طور جدی، پیگیری کند. وی در ادامه بر ضرورت گسترش فعالیت‌های ایستگاه همدن تأکید کرد و ادامه داد: برگزاری دوره‌های آموزشی توسط مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی باید با هماهنگی اداره ترویج مؤسسه در ایستگاه همدن انجام شود. علیزاده ضمن تأکید بر لزوم توسعه تعامل و همکاری بخش‌های پژوهشی با نهادها و ارگان‌های خارج از مؤسسه به منظور تدوین و اجرای طرح‌های خاص منابع طبیعی گفت: رؤسای بخش‌های پژوهشی مؤسسه، در راستای تعامل حداکثری با "بنیاد ملی علم ایران" و با هدف اجرای تمام و کمال طرح‌های تحقیقاتی، باید پژوهشگران بخش‌های پژوهشی را توجیه نمایند تا با توجه به دستورالعمل تدوین شده در این خصوص و تعیین و بررسی دقیق هزینه‌های واقعی طرح‌ها، امکان پوشش مالی توسط این بنیاد و اخذ حمایت مؤسسه را برای اجرای کامل طرح‌های تحقیقاتی، فراهم سازند. علیزاده در بخش دیگری از سخنان خود در مورد مصوبه اصلاح ساختاری وزارت جهاد کشاورزی اظهار داشت: این مصوبه با توجه به وجود نواقص و تناقضات متعدد، قابل اجرا نیست. وی افزود: در یک نگاه خوش‌بینانه، این مصوبه، یک تغییر ساختاری است درحالی‌که تغییر ساختاری، سهم کوچکی در کارآمدسازی یک سیستم دارد. رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در انتهای سخنان خود ضمن معرفی محمدرضا شیرزادی به عنوان رئیس جدید اداره حراست مؤسسه، برای ایشان آرزوی توفیق کرد و از زحمات افشارنژاد، در طول دوران تصدی این مسئولیت، تشکر کرد. در این جلسه، پس از تبادل اخبار پژوهشی و موضوعات جاری توسط اعضای حاضر، گزارش نظارت و ارزشیابی طرح‌های پژوهشی مراکز تحقیقاتی استان‌های سیستان و بلوچستان (ایران‌شهر و زابل) و چهارمحال و بختیاری توسط هاشم کنشلو، مشاور رئیس مؤسسه، برای اعضای حاضر در جلسه ارائه شد. وی در این گزارش‌ها، ضمن اشاره به

حفظ و ارتقای مدیریت یکپارچه بوم سازگان های طبیعی کشور را به شرح ذیل به حضورتان تقدیم می‌نماید.

الف) ابرچالش ها در زمینه حفاظت از جنگلها و مراتع کشور
امروزه شاهد بروز ابرچالش ها در بوم سازگان های طبیعی جنگلها و مراتع هستیم که مهمترین آنها بهره برداری بیش از ظرفیت از منابع طبیعی، تخریب شتابنده و تغییر کاربری جنگل ها و مراتع، کاهش منابع آب، گسترش قلمرو بیابان ها و تغییر اقلیم و به هم خوردگی سیستم طبیعی هیدرولوژی هستند که منجر به شکنندگی بسیار زیاد اکوسیستم در منابع آب، خاک و پوشش گیاهی شده است. ابرچالش های مذکور مدیریت یکپارچه، تخصص محور و مقتدرانه را بیش از پیش الزام آور می نمایند. به طوری که در صورت کوچکترین تصمیم گیری غیرتخصصی و غیردلسوزانه شاهد افزایش بحران گرد و غبار و زوال اکوسیستم، فرونشست زمین، گسترش زمین خواری، تغییر کاربری ناپایدار و تغییر مالکیت اراضی ملی، بارگذاری بر منابع آب و در مجموع در خطر قرار گرفتن امنیت زیستی کشور خواهیم بود.

ب) ضرورت توجه جدی به مدیریت یکپارچه جنگل ها و مراتع کشور به عنوان مادر امنیت غذایی و زیستی
جنگل ها، مراتع و بیابان ها بستر حیات و توسعه کشور می باشند که با تولید و حفاظت از آب و خاک و تنوع زیستی پناهگاه میلیون ها گونه ای زنده هستند. حفاظت و افزایش تنوع زیستی و پوشش گیاهی، جلوگیری از فرسایش خاک، کاهش سیلاب های ویرانگر، نفوذ آب و تغذیه آبخوان ها، تقویت چشمه سارها و رودخانه ها و در مجموع کمک به تولید آب های شیرین، از مهمترین کارکردهای منابع طبیعی هستند که ضامن امنیت غذایی و زیستی کشور است. منابع طبیعی منبع نفوذ دهنده بارش ها، تغذیه منابع آب زیرزمینی و بازدارنده سیلاب های ویرانگر محسوب می شود.

ج) مغایرت با قانون اساسی
این سند با اصول ۴۵ و ۵۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مغایرت دارد. و این مغایرت میتواند باعث ایجاد اختلال در مدیریت یکپارچه سرزمین شود.

د) مغایرت با مصوبات مجلس محترم شورای اسلامی و هیئت محترم وزیران
این سند با قانون ملی شدن جنگلها و مراتع کشور مصوب ۱۳۴۱، و قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور مصوب ۱۳۴۶ در تعارض میباشد. همچنین این تصویب نامه فراتر از حدود تکلیف ماده ۱۰۵ قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور و مغایر با قانون تشکیل سازمان منابع طبیعی

در نامه ای سرگشاده به مسعود پزشکیان مطرح شد: درخواست

ابطال "سند ماموریت، وظایف اساسی و الزامات اصلاح ساختار کلان

وزارت جهاد کشاورزی"

انجمن اعضای هیئت علمی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در نامه ای سرگشاده به مسعود پزشکیان، ریاست محترم جمهور، ضمن ابراز نگرانی و با اذعان به این نکته که در صورت اجرای بندهای ۱ و ۲ ماده ۳ این سند، مسیر حذف، کوچک سازی و بی اهمیت انگاشتن منابع طبیعی کشور، پیش گرفته شده و نتیجه عملی آن انحلال سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور و در نهایت تضعیف مدیریت یکپارچه منابع طبیعی (جنگل ها، مراتع و بیابان) خواهد بود، درخواست دستور ابطال و اصلاح مصوبه فوق الذکر را نموده است. به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، در این نامه سرگشاده آمده است:

جناب آقای دکتر مسعود پزشکیان

رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران

به استحضار می رساند شورای عالی اداری به استناد جزء (۱) بند الف ماده (۱۰۵) قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور در یکصد و نود و پنجمین جلسه، "سند ماموریت، وظایف اساسی و الزامات اصلاح ساختار کلان وزارت جهاد کشاورزی" را تصویب و به شماره ۴۰۷۳۹ در تاریخ ۱۴۰۴/۵/۱۱ توسط معاون اول محترم رئیس جمهور ابلاغ شد. در صورت اجرای بندهای ۱ و ۲ ماده ۳ این سند، مسیر حذف، کوچک سازی و بی اهمیت انگاشتن منابع طبیعی کشور پیش گرفته شده و نتیجه عملی آن انحلال سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور خواهد بود. در نهایت مدیریت یکپارچه منابع طبیعی کشور (جنگل ها، مراتع و بیابان) بسیار ضعیف خواهد شد. بنابراین انجمن اعضای هیئت علمی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور مراتب نگرانی در خصوص از بین رفتن مدیریت یکپارچه منابع طبیعی و تخریب روزافزون سرزمین و تضاد این سند با مواد قانونی مربوط به اسناد بالادستی و قانون ملی شدن جنگل ها و مراتع کشور و قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع کشور و ضرورت

ی) پیشنهاد

پیشنهاد می‌نماید به منظور مدیریت یکپارچه منابع طبیعی کشور، دستور فرماید اصلاح و چابک سازی ساختار با تشکیل وزارت مستقل منابع طبیعی و ادغام وظایف و امور مرتبط از سایر دستگاه‌ها در آن وزارت صورت پذیرد. این ساختار مقتدرانه حافظ بیش از ۸۰ درصد اراضی کشور که ضامن ادامه حیات این سرزمین هستند، خواهد بود.

در پایان این انجمن برای انجام بررسی کارشناسی و اصلاح مصوبه فوق اشاره اعلام آمادگی می‌نماید.

رئیس بخش تحقیقات مرتع: مراتع، ستون امنیت غذایی کشور و

گون‌زارها، ستون فقرات مراتع هستند

نشست مشترک مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور و سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور با محوریت بررسی نقشه رویشگاه‌های گون روز ۲۸ مرداد ۱۴۰۴ در مؤسسه برگزار شد.

در این نشست، خداحالی با ارائه گزارشی از وضعیت گون‌زارهای کشور گفت: بر اساس تحقیقات انجام گرفته گون‌ها با ۸۵۴ گونه شناخته‌شده، یکی از بزرگ‌ترین جنس‌های گیاهی ایران است که ۶۲۰ گونه آن انحصاری کشور محسوب می‌شوند. وی افزود: گون‌زارها حدود ۲۱ میلیون هکتار وسعت داشته و نزدیک به ۲۵ درصد مراتع ایران را شامل می‌شوند.

او نقش مراتع و گون‌زارها را در پایداری اکوسیستم مرتعی اساسی دانست و تأکید کرد: مراتع ستون امنیت غذایی کشور و گون‌زارها ستون فقرات مراتع‌اند.

سپس حسین پور مدیرکل دفتر امور مراتع سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور با ابراز خرسندی از حضور در مؤسسه، بر ضرورت تهیه نقشه‌های دقیق گون‌زارها تأکید کرد و گفت: تهیه نقشه‌های به‌روز می‌تواند اجرای مؤثر قانون ممانعت از تغییر کاربری مراتع را تضمین کرده و نقش مهمی در حفاظت از این منابع ارزشمند ایفا کند.

در پایان، مقرر شد کمیته‌ای مشترک تشکیل شود تا ضمن به‌روزرسانی نقشه‌های گون‌زارها، دستورالعمل‌های حفاظتی نیز بازنگری شود.

(۱۳۸۹) مبنی بر سپردن سیاستگذاری و اجرا به این سازمان بوده و در تناقض با اختیارات قانون ملی شدن جنگل‌ها و قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع است. این تصویب‌نامه مغایر ماده (۲) قانون ملی شدن جنگل‌ها و مواد (۲)، (۳)، (۱۳) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع که حفظ و احیاء و اصلاح و توسعه جنگل‌ها، مراتع، بی‌شبه‌های طبیعی و اراضی جنگلی ملی شده بعنوان اموال عمومی و بهره‌برداری از آن را به عهده سازمان جنگلبانی ایران قرار داده است. و صرفاً سازمان مذکور را مجاز دانسته رأساً منابع فوق را بهره‌برداری و یا با انعقاد قرارداد طبق طرحی که به تصویب سازمان مزبور برسد به اشخاص واگذار کند. لذا قانونگذار تمامی موارد فوق را بصورت منسجم و یکپارچه در صلاحیت ذاتی و اختیارات منابع طبیعی قرار داده است. اساساً صلاحیت ورود شورای عالی اداری به تعیین تکلیف وظایف قانونی سازمانی که به موجب قانون مصوب مجلس تشکیل شده محل ابهام و اشکال است. از سوی دیگر چندگانگی سیاستگذاری و اجرا در دستگاه‌های مختلف موجب تعارض منافع و عدم اجرای درست قانون ملی شدن منابع طبیعی، قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع، قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی و سایر تکالیف قانونی منابع طبیعی می‌گردد.

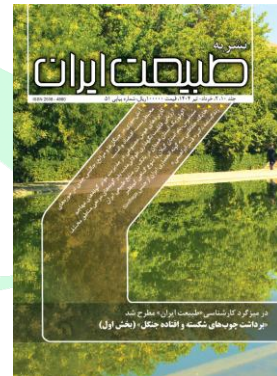
و) ضرورت حفظ و ارتقای مدیریت بوم سازگان‌های طبیعی کشور

جنگل‌ها و مراتع کشور که بستر تولید و حفظ تنوع زیستی و پوشش گیاهی، منابع آب شیرین، تعدیل آب و هوا، کاهش آلودگی هوا، کنترل فرسایش خاک و بیابانزایی می‌باشند و چشمه سارها، رودخانه‌ها و دریاچه‌های آب شیرین را در دل خود جای داده و تقویت می‌نمایند، مدیریت این بوم سازگان‌های طبیعی و پیچیده را نمی‌توان بین دو یا چند دستگاه اجرائی یا نظارتی تقسیم نمود. بنابراین به منظور ایجاد توسعه پایدار و مقتدر در کشور لازم است که، مدیریت یکپارچه آن به یک دستگاه علمی-فنی-اجرائی مقتدر سپرده شود. تقسیم وظایف بین دو یا چند دستگاه اجرائی باعث بروز موازی کاری و برزمین افتادن بعضی وظایف محوله توسط آن دستگاه‌ها و ایجاد فرصت سواستفاده و تعرض به عرصه‌های ملی کشور شده و گاهی به تضاد منافع بین آن دستگاه‌ها منجر خواهد شد. که نتیجه نهایی آن می‌تواند به تخریب غیر قابل بازگشت سرزمین و به خطر افتادن امنیت زیستی و غذایی کشور منجر شود.

ه) درخواست نهایی

با توجه به شرح صدرالاشاره و وجود اتفاق نظر بین دانشمندان، کارشناسان، دلسوزان، جوامع محلی و سمن‌ها در خصوص ابطال مصوبه مذکور، درخواست دارد نسبت به ابطال و اصلاح مصوبه فوق الذکر دستورات لازم را صادر فرماید.

شماره جدید نشریه طبیعت ایران منتشر شد (خرداد و تیر ۱۴۰۴)

روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، به اطلاع علاقمندان به منابع طبیعی و محیط زیست می‌رساند شماره جدید نشریه «طبیعت ایران» (دو ماهنامه خرداد و تیر ۱۴۰۴) منتشر و در سایت نشریه در دسترس است.

شماره جاری: دوره ۱۰، شماره ۲ - شماره پیاپی ۵۱، خرداد و تیر ۱۴۰۴

در این شماره از نشریه طبیعت ایران می‌خوانید:

در بخش سخن روز:

«آتش‌سوزی در جنگل‌ها و مراتع، چالشی جدی در حوزه‌های محیط‌زیست، اقتصاد و امنیت»

در بخش دیدگاه‌ها، مقالاتی با عناوین زیر را می‌خوانید:

- ۱- کاربردهای هوش مصنوعی در مدیریت موثر گونه‌های مهاجم
- ۲- شیوه جنگل‌شناسی تک‌گزینی: گذشته، تجربه‌های جهانی و چشم‌اندازهای ایران

بخش نامه‌های علمی، این شماره نشریه، شامل مطالب زیر می‌باشد:

- ۱- ارزیابی قابلیت نگهداری طولانی‌مدت بذر گونه‌های مرتعی مناطق مختلف اکولوژیک استان همدان در بانک ژن منابع طبیعی ایران
- ۲- معرفی رویشگاه گونه انحصاری *Salsola abarghuensis* Assadi (شور ابرقویی) و لزوم حفاظت از آن

گفتگوهای چالشی

احمد رحمانی، گفتگوی چالشی این شماره نشریه طبیعت ایران را با موضوع «در میزگرد تخصصی «طبیعت ایران» مطرح شد برداشت چوب‌های شکسته و افتاده جنگل- بخش اول» با علی علیزاده علی‌آبادی، خسرو ثاقب‌طالبی، سیدموسی صادقی، مهدی پورهایمی، تقی شامخی، محسن یوسف‌پور، محمدعلی فخاری، عطاله حسینی، کیومرث سفیدی، اصغر فلاح، هاشم حبشی، رضا اخوان، شاهرخ جباری، مجید لطفعلیان، مهرداد نیکوی، هرمز سهرابی، امید اسماعیل‌زاده برگزار نمود.

در این بخش، «سُماموس، بام استان گیلان با تنوع گیاهی کم‌نظیر» معرفی شده است.

کوه سُماموس از رشته‌کوه‌های غربی البرز مرکزی، در مرز بین استان‌های گیلان و مازندران قرار دارد. قله سُماموس با ارتفاع ۳۷۰۳ متر از سطح دریا به‌عنوان بزرگ‌ترین قله استان، به «بام استان گیلان» معروف است. در پژوهشی سه‌ساله مربوط به بررسی فلور کوه سُماموس در محدوده ارتفاعی ۲۵۰۰-۳۷۰۰ متر از سطح دریا، تعداد ۳۳۳ گونه گیاه آوندی جمع‌آوری و شناسایی شد. این گونه‌ها متعلق به ۱۹۶ جنس از ۵۲ تیره گیاهی هستند *Astragalus* با ۱۶ گونه، *Stachys* با ۷ گونه، *Allium*، *Hypericum* و *Veronica* هر کدام با ۶ گونه و *Potentilla* با ۵ گونه از بزرگ‌ترین جنس‌های گیاهی در کوه سُماموس هستند. تعداد ۶۸ گونه (۲۰ درصد از فلور منطقه) نیز انحصاری ایران به‌شمار می‌روند. چرای بی‌رویه دام و هجوم گردشگران، به‌ویژه افرادی که با موتورسیکلت و خودروهای خارج از جاده (off-road vehicles) در منطقه حضور می‌یابند، از عوامل اصلی تخریب پوشش گیاهی و تنوع زیستی کوه سُماموس محسوب می‌شوند. باوجود اینکه قسمت‌های مجاور در پایین‌دست منطقه (محدوده ارتفاعی ۵۰۰-۲۵۰۰ متر از سطح دریا) در استان گیلان تحت حفاظت سازمان محیط‌زیست است، پیشنهاد می‌شود با هدف حفاظت یکپارچه از اکوسیستم‌های منطقه شامل جنگل‌ها، مراتع کوهستانی، ارتفاعات نیمه‌آلپی و آلپی، کوه سُماموس نیز به‌دلیل تنوع بالای گونه‌های انحصاری و کمیاب به‌عنوان منطقه حفاظت‌شده معرفی شود.

ستون‌ها

تغییر اقلیم و کاهش انتشار- از تعهد تا اقدام

دانشمندان ایرانی

مائده فرشتیان، در معرفی دانشمندان ایرانی این شماره طبیعت ایران به معرفی «زندگینامه دکتر «قنبر ابراهیمی»» می‌پردازد.

معرفی گونه‌های گیاهی نادر و در معرض انقراض ایران

- ۱- جایگاه حفاظتی سه گونه انحصاری ایران از جنس *Saxifraga*

مقالات منتشر شده در بخش «اخبار علمی و تحلیلی»

- ۱- رشد گل‌های وحشی در زمین‌های آلوده شهری، خطری برای سلامت زنبورهای گرده‌افشان
 - ۲- مانع شدن گیاهان از انتقال ویروس به فرزندان
 - ۳- جنگل‌های متنوع، خطر آسیب در آب‌وهوای گرم‌تر را کاهش می‌دهند
- نقد کتاب

معرفی و نقد کتاب

«نقد و بررسی کتاب «تقدی بر کتاب «جنگل‌شناسی زاگرس»» مهدی پورهایمی

طبیعی، وضعیت طرح‌ها به تفکیک گرایش‌های مصوب استان، تعداد طرح‌های درحال اجرا در استان، دستاوردهای ترویجی، تعداد محققان هیئت علمی و غیر هیئت علمی؛ به نقاط ضعف و قوت طرح‌ها، وضعیت آزمایشگاه‌ها و ایستگاه‌های تحقیقاتی استان و راه‌کارها و پیشنهادهای حل مشکلات، اشاره و به پرسش‌های مطرح شده پاسخ داد.

رئیس مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور در پایان جلسه، ضمن تشکر از ارائه گزارش‌های فوق، تأکید کرد: آنچه محققان ما در مراکز تحقیقات استان‌ها به‌عنوان مجریان طرح‌های ملی انجام می‌دهند باید بخش کوچکی از فعالیت‌های آنها تلقی شود و آنچه اهمیت دارد، این نکته است که محققان استانی در بخش تحقیقات منابع طبیعی، باید ضمن تعامل سازنده با دستگاه‌های استانی، طرح‌های خاص را برای حل مشکلات استان خود، تدوین و اجرا کنند.

در گفتگو با عضو هیئت علمی مؤسسه، بررسی شد: تغییرات اقلیمی، جرقه شعله‌ور شدن جنگل‌ها و مراتع ایران

سعیده اسکندری، عضو هیأت علمی بخش تحقیقات جنگل، در گفتگوی ویژه با روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور اظهار داشت: آتش‌سوزی، یکی از عوامل اصلی تخریب جنگل‌ها و مراتع ایران است که سالانه صدها هکتار از این اکوسیستم‌های ارزشمند را نابود می‌کند. عوامل مختلفی در وقوع آتش در جنگل‌ها و مراتع تأثیر دارند که می‌توان آنها را به دو دسته عوامل طبیعی (به‌ویژه، عوامل اقلیمی) و عوامل انسانی تقسیم‌بندی کرد. آتش‌سوزی، پیامدها و خسارت‌های فراوان و جبران‌ناپذیری را در عرصه‌های منابع طبیعی ایجاد می‌کند که جبران آنها مستلزم صرف هزینه‌های اقتصادی و محیط زیستی فراوانی است.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، اسکندری در ابتدا ضمن تأکید بر نقش تغییرات اقلیمی در افزایش میزان آتش‌سوزی در عرصه‌های منابع طبیعی به‌ویژه جنگل‌های کشور، عوامل مؤثر در وقوع آتش‌سوزی در این عرصه‌ها را برشمرد و گفت:

تغییر اقلیم و گرمایش جهانی یکی از چالش‌های مهم جهان امروز است که اثرات مخرب و زیان‌باری بر محیط زیست، جنگل‌ها و مراتع دارد. از آنجایی که ایران در کمربند خشک و نیمه‌خشک جهان قرار گرفته است، در سال‌های اخیر، متأثر از پیامدهای تغییر اقلیم بوده است. یکی از پیامدهای محیطی تغییر اقلیم در جنگل‌ها، افزایش رخداد آتش‌سوزی در اکوسیستم‌های طبیعی از جمله در جنگل‌های ایران است.

در جلسه شورای پژوهشی: تأکید علیزاده بر نقش محققان استانی در تدوین و اجرای طرح‌های خاص منابع طبیعی

علی علیزاده در جلسه شورای پژوهشی یکشنبه ۵ مرداد اظهار داشت: بخش‌های پژوهشی مؤسسه، به همان میزان که به موضوعات زیرمجموعه خود و مسائل باغ گیاه‌شناسی ملی ایران، توجه دارند، باید به طراحی، غنی‌سازی و برنامه‌ریزی‌های باغ‌های اقماری نیز توجه کنند.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، علیزاده، در این جلسه، با اشاره اجمالی به وضعیت جاری و فعالیت‌های انجام شده در باغ‌های اقماری و ایستگاه‌های تحقیقاتی مؤسسه، گفت: مقرر شده در ایستگاه تحقیقات همند، نسخه پشتیبان بانک ژن احداث شود. لذا گروه بانک ژن مؤسسه و بخش تحقیقات گیاه‌شناسی لازم است جزئیات فنی و کارشناسی را تا حصول نتیجه، به دقت پیگیری نماید. وی ضمن تأکید بر این نکته که متولی ایستگاه تحقیقات همند، بخش تحقیقات مرتع است، یادآور شد: موضوعات و مسائل این ایستگاه باید توسط بخش مذکور، با جدیت پیگیری شوند.

رئیس مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور درخصوص وضعیت فعلی باغ گیاه‌شناسی کاشان اظهار داشت: این باغ با تلاش دکتر بتولی و حمایت مسئولین مؤسسه، به عنوان میراث طبیعی ملی به ثبت رسید و اکنون لازم است موضوع حریم این باغ نیز پیگیری شده و به نتیجه برسد.

وی در ادامه، ضمن اشاره به اقدامات مؤثری که در ایجاد و تکمیل بسیاری از زیرساخت‌های ضروری در این باغ، به عمل آمده، افزود: لازم است بخش‌های پژوهشی مؤسسه با هماهنگی بخش تحقیقات گیاه‌شناسی، ارتباطات علمی خود را با باغ‌های اقماری از جمله باغ گیاه‌شناسی کاشان، گسترش دهند.

علیزاده در ادامه، شرایط فعلی و اقدامات به‌عمل آمده و یا در دست اقدام در باغ‌های گیاه‌شناسی: یزد، زاگرس، همدان و نوشهر را برای اعضای حاضر در جلسه تشریح کرد.

در این جلسه، اعضای حاضر، به تبادل اخبار پژوهشی و موضوعات جاری در مؤسسه پرداختند و سپس گزارش نظارت و ارزشیابی طرح‌های پژوهشی مراکز تحقیقاتی استان‌های مرکزی، قم و سمنان توسط احمد رحمانی، عضو هیئت علمی مؤسسه، برای اعضای حاضر در جلسه ارائه شد. وی در این گزارش‌ها، ضمن اشاره به وضعیت نیروی انسانی بخش تحقیقات منابع

جمله پیامدهای بلندمدت محیط‌زیستی ناشی از تکرار آتش در اکوسیستم‌های جنگلی است.

وی افزود: در جنگل‌های هیرکانی، گونه راش، به آتش، بسیار حساس است و به علت پوست تنه و برگ‌های نازک، به سرعت شعله‌ور شده و می‌سوزد. در مقابل، در جنگل‌های زاگرس، گونه بلوط به آتش مقاوم‌تر است، اما به علت خشکی محیط در عرصه‌های جنگلی و مرتعی زاگرس به‌ویژه در فصل تابستان، درختان بلوط در نتیجه وقوع آتش به راحتی می‌سوزند. بنابراین، بسیاری از گونه‌های بومی جنگل‌های ایران در نواحی مختلف رویشی، در اثر آتش‌سوزی در معرض خطر انقراض قرار گرفته‌اند.

عضو هیأت علمی بخش تحقیقات جنگل خطرناشان کرد: آتش‌سوزی علاوه بر فرسایش شدید خاک، با تخریب چشم‌انداز و کاهش ارزش زیبایی‌شناسی جنگل، موجب خسارت به صنعت اکوتوریسم و گردشگری طبیعت هم می‌شود.

اسکندری دربخش دیگری از این گفتگو به نقش فرهنگ‌سازی و افزایش آگاهی عمومی به‌ویژه مردم محلی، در راستای مدیریت آتش و کاهش وقوع آتش‌سوزی‌ها اشاره کرد و گفت: برگزاری کارگاه‌های آموزشی، تهیه بروشورهای ساده شامل مطالبی از خطرات آتش و ارزش جنگل‌ها و مراتع، در اختیار قرار دادن وسایل ساده مهار آتش جنگل‌ها (مانند: دمنده، آتش‌کوب و گالن‌های آب) و آموزش‌های عمومی و ساده به روستائیان در راستای مشارکت دادن آنها در مهار آتش، نقش مهمی در کاهش آتش‌سوزی‌ها به‌ویژه در مناطق رویشی که معیشت مردم محلی به جنگل وابسته است (مانند: زاگرس)، دارد.

عضو هیأت علمی بخش تحقیقات جنگل به ضعف‌های مدیریت بحران و مهار آتش در کشور پرداخت و گفت: ضعف در پاسخگویی سریع از طرف سازمان‌های مربوطه باعث بی‌اعتمادی مردم به نهادهای دولتی شده است. به‌عنوان مثال: عدم تأمین هلیکوپتر در مهار آتش و سوختن بخش وسیعی از جنگل‌ها و مراتع تا زمان رسیدن نیروهای امدادی باعث شده که مردم محلی، جنگلبانان و محیط‌بانان نسبت به نهادهای دولتی بی‌اعتماد شده و به‌طور خودجوش اقدام به مهار آتش کنند که در این میان، متأسفانه تعداد زیادی از مردم محلی مجروح شده، سوخته و یا جان خود را از دست داده‌اند. به عنوان نمونه: جان باختن چند تن از مردم محلی و دوستداران محیط زیست در آتش‌سوزی منطقه جنگلی آیدر سمنج در مرداد سال جاری.

وی با تأکید بر اهمیت فناوری‌های موثر در پیشگیری و پیش‌بینی آتش‌سوزی و مدیریت و نظارت آتش، به دستاوردهای شاخص مؤسسه در زمینه پیش‌بینی آتش‌سوزی اشاره کرد و افزود: مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور درخصوص مدیریت، پیش‌بینی و پیشگیری از آتش، فعالیت‌های پژوهشی و ترویجی به انجام رسانده که دستاوردهای آن به‌صورت گزارش‌هایی طرح‌های پژوهشی، کتاب، مقالات ISI و علمی-پژوهشی، دستنامه، دستورالعمل و نشریات ترویجی و غیره در دسترس قرار دارند.

وی افزود: اگرچه انسان، عامل اغلب آتش‌سوزی‌های جنگلی است، اما تغییر اقلیم و گرمایش جهانی نیز تأثیر مهمی بر افزایش آتش‌سوزی‌های سال‌های اخیر در جنگل‌های هیرکانی، ایران-تورانی و زاگرس داشته است. تغییر اقلیم، از طریق افزایش درجه‌حرارت، افزایش وزش بادهای گرم و خشکسالی، کاهش بارندگی و رطوبت نسبی، نقش مهمی در وقوع آتش‌سوزی‌های سال‌های اخیر در اکوسیستم‌های جنگلی ایران داشته است.

اسکندری با تأکید بر نقش عوامل انسانی در بروز آتش‌سوزی جنگل‌ها و مراتع کشور گفت: انسان، عامل اغلب آتش‌سوزی‌ها چه به صورت عمدی و چه به صورت تصادفی است. این نوع آتش‌سوزی‌ها به دلیل حضور انسان در طبیعت، به‌ویژه در نزدیکی جاده‌های جنگلی، مناطق روستایی و مسکونی، زمین‌های کشاورزی و مناطق تفرجگاهی به وقوع می‌پیوندد.

وی ادامه داد: آتش‌سوزی‌های انسانی چه به صورت عمدی چه غیرعمدی، تهدیدی بزرگ برای امنیت ملی محسوب می‌شود. تنها طی جنگ اخیر با رژیم صهیونی، ۹۰۰۰ هکتار از جنگل‌ها و مراتع ایران در اثر برخورد موشک‌ها و ریزپرنده‌های نظامی در گرمای تابستان در آتش سوختند و از بین رفتند.

همچنین احتمال استفاده خرابکارانه از آتش به‌عنوان ابزار فشار و تهدید داخلی و منطقه‌ای نیز وجود دارد. برخی از آتش‌سوزی‌های انسانی نیز به دلیل اختلافات قومی و قبیله‌ای به وقوع می‌پیوندند.

عضو هیأت علمی بخش تحقیقات جنگل با اشاره به ابعاد مختلف خسارت‌ها و پیامدهای آتش‌سوزی اظهار داشت: آتش‌سوزی، خسارت‌های اقتصادی-اجتماعی، امنیتی، فرهنگی و محیط‌زیستی فراوانی را جنگل‌ها و مراتع جهان ایجاد می‌کند که کشور ما نیز از این امر مستثنی نبوده و این خسارت‌ها در همه ابعاد قابل مشاهده است.

وی گفت: آتش‌سوزی، علاوه بر نابودی درختان، محصولات فرعی جنگل و از دست رفتن توان تولیدی رویشگاه بر معیشت جوامع محلی و جنگل‌نشینان اثرات زیادی می‌گذارد همچنین، بسیاری از مشاغل موجود در محیط جنگل از جمله زنبورداری، جمع‌آوری محصولات فرعی و غیره در اثر آتش‌سوزی مختل می‌شوند. این امر موجب کوچ اجباری و مهاجرت روستائیان به شهرها شده که تبعات اقتصادی-اجتماعی فراوانی به دنبال دارد. لذا هرساله بخش عظیمی از هزینه دولت صرف جبران خسارات آتش‌سوزی می‌شود که خسارت زیادی بر اقتصاد ملی وارد کرده است. حال آنکه اگر آتش پیش‌بینی شود یا به موقع شناسایی و مهار شود، می‌توان جلوی بسیاری از خسارت‌های اقتصادی و مالی را گرفت.

اسکندری در ادامه با برشمردن پیامدهای بلندمدت محیط‌زیستی ناشی از تکرار آتش در اکوسیستم‌های هیرکانی و زاگرس گفت: کاهش تنوع زیستی، نابودی و انقراض گونه‌های ارزشمند بومی گیاهی و جانوری، افزایش استقرار گونه‌های مهاجم و کم‌ارزش، تغییر ترکیب گونه‌ای، تغییر ساختار جنگل، فرسایش شدید و کم عمق شدن خاک، گرم شدن به دلیل حرارت زیاد و انتشار گازهای گلخانه‌ای، کاهش منابع آبی جنگل و غیره، از

پورهایشمی در انتها خاطرنشان کرد: جنگل‌های کشور، به‌عنوان میراث طبیعی، نقش مهمی در تأمین تنوع زیستی و تعادل اقلیمی دارند. با این وجود، مواجهه با مشکلاتی مانند حمله آفت‌ها و بیماری‌ها، تغییر اقلیم و فشار بهره‌برداری غیرمجاز، تهدیدات مهمی برای این اکوسیستم‌ها محسوب می‌شوند. روز ملی جنگل، روز پاسداشت طبیعتی است که میراث گذشته و سرمایه نسل آینده است. با حفظ جنگل‌ها، ضمن ایجاد معیشت پایدار برای جوامع محلی، به امنیت آبی کشور نیز کمک می‌کنیم. این روز امکانی است برای بررسی دقیق‌تر چالش‌ها و ارائه راه‌کارهای مدیریتی و حفاظتی.

برگزاری نشست هم‌اندیشی همکاری‌های پژوهشی میان سازمان اتکا و

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

با هدف گسترش و تعمیق همکاری‌های پژوهشی و فناورانه میان سازمان اتکا و سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی جلسه‌ای با حضور جمعی از مدیران و پژوهشگران از هر دو بخش در روز دوشنبه، ششم مرداد ۱۴۰۲ در سالن شهید اسماعیلی نژاد سازمان تات برگزار شد.

در این نشست، آقایان دکتر صالحی، معاون پژوهشی، دکتر پورجعفری، ریاست محترم مرکز تحقیقات و نوآوری سازمان اتکا، دکتر دانشیان، مدیرکل دفتر امور پژوهشی سازمان و دکتر ناطقی حضور داشتند. همچنین، نمایندگانی از مؤسساتی که دارای طرح‌های مشترک با سازمان اتکا هستند، شامل مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری، مؤسسه تحقیقات علوم دامی، مؤسسه تحقیقات خاک و آب، مؤسسه تحقیقات گیاه پزشکی و مؤسسه شیلات نیز در این جلسه حضور یافتند.

محور اصلی جلسه، بحث و تبادل نظر پیرامون همکاری‌های مرتبط و برنامه‌های پیش‌رو در زمینه تحقیقات و فناوری بود. در همین راستا، دکتر ثاقب طالبی، معاون پژوهشی مؤسسه و دکتر خداقلی، رئیس بخش تحقیقات مرتع این مؤسسه به تشریح و ارائه جزئیات پنج طرح اجرا شده در مناطق لار، چات گنبد، بهرامو سمنان و جنگل شفاورد پرداخته و ضمن ارائه گزارشی از موفقیت‌های حاصل از این طرح‌ها، آمادگی کامل خود را برای تعریف و اجرای طرح‌های تحقیقاتی و فناورانه بیشتر در آینده بیان داشتند. همچنین با توجه به تغییرات اقلیمی و ضرورت تولید بذور مقاوم به خشکی، آمادگی جهت تولید بذور مورد نیاز در احیا و اصلاح مراتع قشلاقی و ییلاقی را اعلام کردند. مسئولان سازمان اتکا ضمن خشنودی از اجرای طرح‌ها توسط اعضای هیئت علمی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور به استمرار همکاری‌ها و ارائه طرح‌های بیشتر تأکید کردند.

هشتم مرداد، روز ملی جنگل در ایران؛ بهانه‌ای برای یادآوری جایگاه و

نقش جنگل در زیست‌بوم

در تقویم غیررسمی مناسبت‌های ملی، روز هشتم مرداد به‌عنوان "روز ملی جنگل" گرامی داشته می‌شود؛ روزی برای بازاندیشی در اهمیت بی‌بدیل جنگل‌ها و تأکید بر ضرورت حفاظت و احیای این منابع حیاتی در کشور. به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، مهدی پورهایشمی، رئیس بخش تحقیقات جنگل، به بهانه هشتم مرداد، روز ملی جنگل، در گفتگو با روابط عمومی این مؤسسه اظهار داشت: جنگل‌ها از بارزترین ذخایر طبیعی کشور به‌شمار می‌روند. آن‌ها نه تنها در تأمین اکسیژن، کنترل دمای زمین، حفظ چرخه آب و جلوگیری از فرسایش خاک، نقش کلیدی دارند، بلکه مأمّن هزاران گونه گیاهی و جانوری هستند که تعادل زیستی مناطق مختلف کشور را برقرار می‌کنند.

وی افزود: در ایران، جنگل‌های هیرکانی در شمال، زاگرس در غرب و جنوب، ارسباران در شمال‌غرب، ایرانی- تورانی در فلات مرکزی و صحارا- سندی در سواحل جنوبی کشور، بخش عظیمی از تنوع اقلیمی و اکولوژیکی کشور را دربر می‌گیرند. بسیاری از این جنگل‌ها دارای قدمتی چندمیلیون ساله بوده و از نظر زیستی، تاریخی و ژئواکولوژیک، بی‌نظیر و ارزشمند هستند.

پورهایشمی ادامه داد: روز ملی جنگل، زنگ هشدار جدی برای توجه به تهدیداتی است که این سرمایه طبیعی را متأثر می‌کنند از جمله: تخریب و تغییر کاربری جنگل‌ها؛ چرای بی‌رویه دام، طرح‌های توسعه‌ای و عمرانی، قطع غیرمجاز درختان، آتش‌سوزی‌های گسترده و زوال گونه‌های جنگلی، آلودگی‌های ناشی از فعالیت‌های انسانی و گردشگری بی‌ضابطه.

وی افزود: این روز، فرصتی برای یادآوری وظیفه همگانی در قبال جنگل‌ها است، همچنین، فرصتی است برای یادآوری اهمیت حفاظت از این ثروت طبیعی، آموزش عمومی، آشتی بیشتر مردم با طبیعت و ترویج فرهنگ حفاظت از جنگل‌ها.

پورهایشمی در ادامه افزود: جنگل، نه فقط یک چشم‌انداز سبز بلکه، بخشی از امنیت زیستی، اقتصادی و فرهنگی ما است و سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، سازمان حفاظت از محیط‌زیست، شهرداری‌ها، مراکز آموزشی، گروه‌های مردم‌نهاد، رسانه‌ها و همه شهروندان، وظیفه دارند در حفظ و احیای این ثروت ملی، کوشا باشند.

رئیس بخش تحقیقات جنگل تأکید کرد: در این روز، از همه مردم ایران دعوت می‌شود با یادآوری ارزش جنگل‌ها، صدای طبیعت را بشنوند و با اقدامات کوچک، اثرات بزرگی بر سرنوشت محیط‌زیست کشور بگذارند.

اراضی زراعی برای کشت دیم، ضمن کاهش پوشش گیاهی و تولید علوفه روند بیابان‌زایی، وقوع توفان‌های گرد و غبار، تخریب منابع آب و خاک، کاهش بهره‌وری کشاورزی و مهاجرت روستایی را تشدید خواهد کرد.

وی افزود: تجربه دهه‌های گذشته نیز مؤید این نکته است که کشاورزی دیم در ایران، بدون برنامه‌ریزی دقیق اقلیمی و تناسب مکانی، عمدتاً پرخطر، کم‌بازده و ناپایدار بوده است و شواهد نشان می‌دهد که از مجموع حدود ۱۲ میلیون هکتار اراضی دیمزارها، بیش از نیمی رها شده‌اند، چرا که اصولاً تغییر کاربری این اراضی از مرتع به دیمزار با اهدافی غیر از تولید زراعی انجام شده است.

رئیس بخش تحقیقات مرتع ضمن اشاره به لزوم تبدیل دیم‌زارهای فعلی به عرصه‌های مرتع‌کاری گفت: نظر تخصصی بخش تحقیقات مرتع مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، برخلاف دیدگاه‌های غیرکارشناسی مطرح‌شده، بر لزوم تبدیل دیم‌زارهای فعلی به عرصه‌های مرتع‌کاری با بهره‌گیری از گونه‌های مقاوم و پربازده تأکید دارد و این رویکرد، علاوه بر حفاظت از منابع حیاتی آب و خاک کشور مؤثر خواهد بود، نقش به‌سزایی در تأمین پایدار علوفه ایفا می‌کند.

وی در انتها یادآور شد: اقدام وزارت جهاد کشاورزی و سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور در جلوگیری از کشت دیم در حدود ۱۲ میلیون هکتار از اراضی مرتعی، قانونی و قابل دفاع بوده و اقدامی کارشناسی، مسئولانه و در راستای توسعه پایدار بزرگترین و مهمترین اکوسیستم طبیعی کشور محسوب می‌شود و در مقابل، هرگونه فشار برای تغییر کاربری این اراضی، می‌تواند تبعات محیط‌زیستی، اقتصادی و اجتماعی جبران‌ناپذیری برای کشور به همراه داشته باشد.

برگزاری مراسم قدردانی از همکاران بازنشسته بخش تحقیقات

جنگل

در روز چهارشنبه ۸ مرداد ۱۴۰۴، به پاس قدردانی و سپاسگزاری از زحمات همکاران بازنشسته بخش تحقیقات جنگل، مراسمی در سالن جلسات بخش برگزار شد. در این مراسم که با حضور پیشکسوتان بخش شامل خانم دکتر مریم تیموری و آقایان دکتر احمد رحمانی، دکتر مصطفی جعفری، دکتر علی اقتصادی، مهندس خسرو میرآخرولو، مهندس هاشم کنشلو، مهندس مصطفی خوشنویس، مهندس محمود نهاوندی، مهندس مسعود بیضایی‌نژاد، عباس علی‌محمد و محمد نظری برگزار شد، ضمن قدردانی از این عزیزان، هدایای یادبودی به ایشان اهدا شد. این مراسم مزین به پخش ویدئو کلیپی از همکاران بازنشسته و مرور خاطرات گذشته بود.

رئیس بخش تحقیقات مرتع هشدار داد: تغییر کاربری مراتع، زنگ

خطر جدی برای آینده منابع طبیعی ایران

مرتضی خداحلی، رئیس بخش تحقیقات مرتع در گفتگوی ویژه با روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور گفت: ممانعت از کشت دیم در اراضی مرتعی، نه تنها قانونی و قابل دفاع، بلکه اقدامی کارشناسی، مسئولانه و در راستای توسعه پایدار بزرگترین و مهمترین اکوسیستم طبیعی کشور است. در مقابل، هرگونه فشار برای تغییر کاربری این اراضی، می‌تواند تبعات محیط‌زیستی، اقتصادی و اجتماعی جبران‌ناپذیری برای کشور به همراه داشته باشد.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، مرتضی خداحلی در گفتگوی ویژه با روابط عمومی این مؤسسه ضمن هشدار به تبعات جدی تغییر کاربری مراتع اظهار داشت: مرتع فقط تولید علوفه و چراگاه نیست و در شرایطی که مراتع کشور به دلیل تغییر کاربری، تغییر اقلیم و فشار چرای بیش از ظرفیت، با بحران‌های جدی مواجه‌اند (در برخی اکوسیستم‌ها مانند گون‌زارها، شدت چرا تا ۷ برابر ظرفیت مرتع گزارش شده است)، اظهارات غیرکارشناسی در راستای بهره‌برداری از اراضی مرتعی می‌تواند بسیار نگران‌کننده باشد.

وی افزود: برخی دیدگاه‌های غیرکارشناسی که اخیراً مطرح شده، در ظاهر، توسعه‌محور، حامی بهره‌بردارن و توسعه کشاورزی به نظر می‌رسند، اما در واقع بازتاب درک نه‌چندان عمیق از ماهیت پیچیده و کارکردهای متنوع و حتی ناپیدای مراتع در اکوسیستم خشک و شکننده ایران هستند که گاه با توفان‌های گرد و غبار، بخش وسیعی از کشور را به تعطیلی می‌کشاند. خداحلی با اشاره به اهمیت و جایگاه مرتع در زیست بوم کشور تصریح کرد: برخلاف باور رایج، مرتع صرفاً چراگاه نیست و نباید به آن تنها از دریچه تولید علوفه برای دام نگریست.

وی ادامه داد: در سطح جهانی، سهم علوفه از کل ارزش اقتصادی مراتع، حدود ۲۰ درصد برآورد می‌شود. این عدد در ایران، به ویژه در مناطق خشک و نیمه‌خشک، به کمتر از ۱۰ درصد می‌رسد.

رئیس بخش تحقیقات مرتع در توضیح ارزش مراتع خاطرنشان کرد: بخش عمده ارزش مراتع به خدمات اکوسیستمی غیر بازاری اما حیاتی و بنیادین آن‌ها بازمی‌گردد، از جمله: حفظ و تقویت پوشش گیاهی و جلوگیری از فرسایش آبی و بادی خاک، جذب و نگهداشت رواناب‌ها، حفظ جریان چشمه‌ها و رودخانه‌ها و تغذیه سفره‌های زیرزمینی، پایداری اکولوژیک اراضی کشاورزی پایین‌دست، ترسیب کربن و مقابله با تغییر اقلیم و حفظ تنوع زیستی و کنترل طبیعی آفات و بیماری‌ها.

خداحلی در بخش دیگری از این گفتگو ضمن تأکید بر ضرورت عدم تغییر کاربری مراتع اظهار داشت: در چنین بستر شکننده‌ای، تبدیل مراتع به

اخبار ترویجی

نشریه فنی شماره ۸۵

استفاده از ترکیبات مناسب
در حذف آلودگی‌های سطحی ریزنمونه‌های شمشاد جنگلی
در شرایط درون‌شیشه‌ای

نویسندگان:

عباس پورمیدانی، حسین توکلی نکو و مهدی قمقامی

نشریه فنی شماره ۸۹

معادلات آلومتری زی توده و ذخیره کربن گونه وامچک
(*Amygdalus arabica oliv.*)

نویسندگان:

یوسف عسکری، یعقوب ایرانمنش و مهدی پورهاشمی

نشریه فنی شماره ۹۰

معرفی جمعیت‌های سازگار و پرتولید گونه‌های *Helianthemum kahiricum* و *lippii*
برای احیاء رویشگاه‌های مرتعی مناطق شبه‌ساوان

نویسندگان:

علی محبی، حمید مزارعی، مهشید سوری و قادر کریمی

برای دریافت فایل متن نشریات و کلیپ‌های آموزشی - ترویجی به
سایت تالار ترویج دانش و فنون کشاورزی
(<https://agrilib.arceo.ac.ir>) مراجعه فرمایید.

نشست ارائه گزارش تحلیلی همکاری‌های بخش تحقیقات مرتع با

دفتر امور مراتع

روز دوشنبه ۷ مردادماه ۱۴۰۴، نشستی با حضور جناب آقای دکتر ثاقب طالبی، معاون محترم پژوهشی مؤسسه، جناب آقای دکتر متینی‌زاده، مشاور محترم رئیس مؤسسه و اعضای هیئت علمی و کارشناسان بخش تحقیقات مرتع با هدف ارائه گزارش و تحلیل همکاری‌های صورت‌گرفته با دفتر امور مراتع برگزار شد.

در آغاز جلسه، دکتر خداقلی، رئیس بخش تحقیقات مرتع، گزارشی جامع از جلسات برگزارشده با دفتر فنی مرتع سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور ارائه کرد. وی ضمن اشاره به برنامه‌های اجرایی مندرج در برنامه توسعه هفتم، طرح‌هایی هم‌راستا با این برنامه‌ها را معرفی و در ادامه، اولویت‌های پژوهشی اعلام شده از سوی دفتر امور مراتع را تشریح نمود. پس از آن، اعضای بخش تحقیقات مرتع ضمن معرفی طرح‌های خود، نحوه ارتباط این پروژه‌ها با برنامه‌ها و اولویت‌های دفتر امور مراتع را تبیین کردند.

در ادامه، دکتر ثاقب طالبی و دکتر متینی‌زاده ضمن تشکر از گزارشات ارائه شده بر لزوم تبدیل گزارش‌های ارائه‌شده به تحلیل‌های عمیق تأکید کردند، به‌گونه‌ای که امکان تدوین راهکارهای اجرایی، سیاست‌پژوهی هدفمند، و تصمیم‌سازی‌های کلان در حوزه منابع مرتعی فراهم گردد. همچنین بر ضرورت نقد و تحلیل چالش‌های اساسی از جمله تغییر اقلیم، زوال مراتع و عملکرد سال‌های اخیر سازمان منابع طبیعی در این زمینه‌ها تأکید شد.

مصوبات جلسه: در بخش پایانی جلسه، دکتر ثاقب طالبی پیشنهاد اجرای طرح‌های توسعه‌ای در زمینه تولید بذر گونه‌های مرتعی و تهیه نقشه گون‌زارها را مطرح کرد. همچنین مقرر شد تیمی از بخش تحقیقات مرتع به سرپرستی دکتر علی‌اشرف جعفری و با همکاری یکی از اعضای بخش تحقیقات گیاهان دارویی، از ایستگاه سامان شهرکرد بازدید کرده و ظرفیت تولید بذر این ایستگاه را ارزیابی نمایند.

معرفی کتاب

عقاید یک دلک

دنیا دیگر ظرافت نمی‌شناسد، نکته‌سنج نیست.

آدم‌ها نمی‌فهمند لحظه نشستن و برخاستن، نوشیدن یک لیوان آب یا باز کردن در یک قوطی توسط معشوق در چشم عاشق چقدر می‌تواند باشکوه، پرهیمانه و زیبا باشد. اما برایشان مهم است که اسم معشوقشان چقدر دهان را پر می‌کند و چند دهان را می‌بندد.

دنیا جای ژست‌های تهی، لحظه‌های تهی، مردمان تهی و نیازهای بی‌پایه و امیال قلبی است ...

هاینریش بل

چهار اثر از فلورانس

داوری نکنید تا بر شما داوری نشود

و حکم نکنید تا بر شما حکم نشود.

چه بسیار انسان‌هایی که با سرزنش دیگران بیماری را به سوی خود کشانیده‌اند.

آنچه را که انسان در دیگران سرزنش می‌کند، درواقع به سوی خودش جذب می‌کند ...

اسکاول شین

یک عاشقانه آرام

طبیعت، یک عاشق کامل واقعی است

چرا که هرگز خود را تکرار نمی‌کند

دو پاییز هم‌رنگ، دو بهار هم‌سان، دو تابستان هم‌گون، دو زمستان مثل هم، هرگز، در تمام طول حیات انسان پیش نیامده است.

نادر ابراهیمی

آدم‌های سمی

افراد تحقیرکننده نقش چاقو را در هر محفلی دارند. زبانی به زهرآگینی تیغ‌های خارپشت دارند. شما هیچگاه از این‌ها تعریفی بدون نقص نمی‌شنوید. آنها همواره در هر صفحه‌ای سفید، لکه‌ای سیاه پیدا خواهند کرد.

لیلان گلاس

زنان کوچک

ساعت‌های منظمی برای کار و خوشگذرانی در نظر بگیر. هر روز را هم مفید و هم دلپذیر کن و با به‌کارگیری درست زمان، ثابت کن که قدر آن را می‌دانی. آن وقت، جوانی برایت افسوس‌های کمی خواهد داشت و زندگی به موفقیتی زیبا تبدیل خواهد شد.

لوتیزا می‌الکات

یافته‌های قابل ترویج منتشر شده

تعداد ۱۳ عنوان یافته قابل ترویج در کتاب «یافته‌های قابل ترویج

بخش کشاورزی و منابع طبیعی سال ۱۴۰۲» توسط سازمان تات

منتشر شد.

۱- تغذیه مناسب سیاهدانه در آذربایجان شرقی (فرید نورمند موید)

۲- بهینه سازی مصرف آب در تولید آویشن کوهی در منطقه کرج (ابراهیم شریفی عاشورآبادی)

۳- کشت اقتصادی گل گاوزبان ایرانی (*Echium amoenum*) (Fisch. & C.A.Mey) در منطقه غرب کشور (کردستان)

(ابراهیم شریفی عاشورآبادی)

۴- معرفی گونه های پرتولید گونه‌ای علوفه‌ای برای افزایش تولید مراتع نیمه استپی (صدیقه زارع کیا)

۵- عجوه (*Halothamnus subaphyllus* (C.A.Mey.) (Botsch) گیاه تولیدکننده علوفه در مراتع مناطق خشک و بیابانی (داریوش قربانیان)

۶- زمان مناسب چرا در مراتع نمونه نیمه استپی (حوزه تسکین زنجان) (فرهاد آفانلو)

۷- راهکارهای اصلاحی در افزایش کیفی جنگلکاری‌ها در ناحیه ریشی ارسباران (یونس رستمی کیا)

۸- برآورد نیاز آبی ۱۰ گونه درختی و درختچه‌ای در مناطق خشک و نیمه خشک (پریسا پناهی)

۹- اثر فاصله کاشت در بازدهی اقتصادی زراعت چوب در استان مازندران (فرهاد اسدی)

۱۰- بهبود رشد و عملکرد محصول صنوبر اورامریکن در کشت تلفیقی با یونجه در شرایط البرز (فاطمه احمدلو)

۱۱- بهره‌وری اقتصادی گونه‌های مختلف صنوبر تحت کاربرد مالچ پلاستیکی شفاف (فاطمه احمدلو)

۱۲- افزایش عملکرد تولید چوب صنوبر نیگرا با انتخاب مناسب‌ترین فاصله کاشت در استان البرز (محسن کلاگری)

۱۳- تبخیر تعرق (نیاز آبی) گونه‌های مختلف صنوبر در مراحل رشد مختلف (محمد هادی راد)

معرفی این بخش: سرکار خانم مریم معصوم تمیمی، رئیس اداره مستندسازی، کتابخانه و مرکز اسناد علمی منابع طبیعی ایران

ایستگاه تحقیقاتی همد؛ پل ارتباطی علم و عمل در مدیریت

اکوسیستم‌های مرتعی

نشستی با حضور متخصصان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی و مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور برگزار شد و در آن، موضوع ارتقای ایستگاه تحقیقاتی مرتع همد به «مرکز مهارت‌افزایی اکوسیستم‌های مرتعی» مورد بررسی قرار گرفت.

این برنامه با هدف ایجاد پیوند میان پژوهش‌های علمی و نیازهای عملی کشاورزان و مرتع‌داران تدوین شده است و تلاش دارد بستر انتقال دانش فنی از حوزه تحقیقات به عرصه‌های بهره‌برداری را فراهم کند.

در این نشست، دکتر خداقلی، رئیس بخش تحقیقات مرتع، بر اهمیت مراتع در امنیت غذایی کشور تأکید کرد. دکتر محبی نیز طرح «مدرسه میدانی» را پیشنهاد داد که به موجب آن، دانش حاصل از پروژه‌های تحقیقاتی از طریق تفاهم‌نامه‌ای مشخص به طور مستقیم در اختیار بهره‌برداران قرار گیرد.

همچنین مهندس بهزاد با ارائه پیش‌نویس تفاهم‌نامه، خواستار همکاری میان مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری و مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی شد تا زمینه اجرای مدیریت پایدار اکوسیستم‌های مرتعی فراهم شود.

دکتر دماوندی نیز استفاده از تفاهم‌نامه‌های موجود را راهکاری مؤثر برای تسریع در اجرای پروژه دانست.

شایان ذکر است، اجرای این برنامه اقدامی مهم در راستای کاربردی‌سازی نتایج پژوهش‌ها و ارتقای مدیریت پایدار مراتع کشور به شمار می‌آید.

اخبار منابع طبیعی و محیط زیستی

الگوی کشت؛ پیوند تحقیقات با عرصه اجرا

طرح الگوی کشت به عنوان راهبردی کلیدی برای مدیریت منابع آب، افزایش بهره‌وری و تضمین امنیت غذایی در ایران با چالش‌ها و فرصت‌های متعددی روبرو است. این گزارش به تحلیل دیدگاه‌های غلامرضا گل محمدی (رئیس سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی - نات) و نقدهای محققان این سازمان می‌پردازد.

سایر رویدادها

در مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور برگزار شد: کارگاه ارائه گزارش شانزدهمین کنفرانس مقابله با بیابان‌زایی سازمان ملل متحد

کارگاه تخصصی آشنایی با نتایج، مصوبات و تعهدات شانزدهمین کنفرانس کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مقابله با بیابان‌زایی (COP16)، سه‌شنبه ۲۸ مرداد ۱۴۰۴، با حضور مدیران، پژوهشگران و متخصصان، به صورت حضوری و مجازی در مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور برگزار شد. به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، در این کارگاه، غلامرضا هادربادی، مدیرکل دفتر امور بیابان‌های سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، به عنوان سخنران اصلی، به ارائه نتایج، تصمیم‌ها و دستاوردهای کلیدی شانزدهمین کنفرانس کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مهار بیابان‌زایی پرداخت. وی در سخنرانی خود به اهمیت این کنفرانس بین‌المللی و راهکارهای عملی برای مقابله با چالش‌های بیابان‌زایی در مقیاس جهانی و ملی اشاره کرد. در ادامه این کارگاه، یک پنل تخصصی با حضور استادان و متخصصان این حوزه تشکیل شد. اعضای این پنل شامل: محمد جعفری، غلامرضا هادربادی، محسن عبدالحسینی، محمد خسروشاهی، سیدجعفر سیداخلاقی و حمیدرضا عباسی بودند. هدف اصلی این پنل، بررسی قابلیت اجرایی و امکان‌پذیری اجرای مصوبات COP16 در بستر کشورمان همچنین، تعیین نقش و مؤلفه‌های مشارکت محققان و مؤسسات تحقیقاتی در تحقق این اهداف بود. در پایان این کارگاه و پس از بحث و تبادل نظر فشرده، بیانیه‌ای از سوی اعضا و شرکت‌کنندگان مورد تأیید قرار گرفت که پس از بررسی‌های نهایی، به زودی منتشر خواهد شد. گفتنی است برگزاری چنین نشست‌هایی، گامی مؤثر در راستای افزایش آگاهی، تبادل تجربیات و هم‌افزایی برای حفاظت از منابع طبیعی و مهار پدیده بیابان‌زایی در کشور محسوب می‌شود.

به گزارش اخبار روزانه کشاورزی، علیرغم تأکید گل محمدی بر هماهنگی دستگاهها و تحول دیجیتال، اجرای الگوی کشت با موانع ساختاری از جمله ضعف ضمانت اجرا، بی‌اعتمادی کشاورزان و نقصان مطالعات پایه روبرو است.

دیدگاه‌های کلیدی غلامرضا گل محمدی

۱. هماهنگی بین‌دستگاهی به عنوان شرط موفقیت

گل محمدی اجرای موفق الگوی کشت را منوط به همکاری تمام دستگاه‌های مرتبط می‌داند و تأکید می‌کند: اجرای موفق این طرح نیازمند همگرایی تمامی دستگاه‌هاست.

وی در سفر به زنجان بر نقش استانداران و فرمانداران در پیشبرد طرح تأکید کرد.

۲. پیوند امنیت غذایی و امنیت ملی

—الگوی کشت را ستون امنیت ملی می‌داند.

—کشاورزان را «پشتوانه ملی» خوانده و عملکرد آن‌ها در بحران‌ها را حیاتی ارزیابی می‌کند.

۳. راهکارهای فنی برای مقابله با بحران آب

—توسعه کشت محصولات مقاوم به خشکی و شوری

—اجرای طرح‌های آبخیزداری برای افزایش بهره‌وری آب.

—انتقال تولید سبزی و صیفی به گلخانه‌ها (هدف: ۱۰۰ هزار هکتار فضای گلخانه‌ای).

۴. چشم‌انداز اجرایی و زمان‌بندی

—پیش‌بینی دستیابی به الگوی مطلوب در ۷-۸ سال با پیشرفت سالانه ۵٪.

—ابلاغ نسخه نهایی الگوی کشت تا پایان تیر ۱۴۰۴ با پوشش محصولات باغی، شیلات و گلخانه‌ای.

۵. راه‌اندازی سامانه دیجیتال «مزرعه من»

—ایجاد پلتفرم یکپارچه برای ثبت الگوی کشت کشاورزان و ارتباط با مروجان.

—اتصال داده‌های کشت به سامانه هوشمند نظارتی.

نقد‌ها و دیدگاه‌های محققان سازمان تات

۱. ضعف ضمانت اجرایی و مطالعات پایه

—متأسفانه اهرم اجرایی برای الگوی کشت وجود ندارد و مطالعات خاک‌شناسی با مقیاس نیمه‌تفصیلی به‌روزرسانی نشده‌اند.

—نیاز به تدوین نقشه‌های تناسب اراضی بر اساس پارامترهای خاک و اقلیم.

۲. عدم جلب مشارکت کشاورزان

—موانع ثبت در سامانه «مزرعه من»:

—ضعف دسترسی به اینترنت در مناطق روستایی.

—عدم آشنایی با فناوری‌های دیجیتال.

—عدم اعتماد به حمایت‌های دولت پس از ثبت اطلاعات.

۳. چالش‌های اقتصادی و ساختاری

—بی‌اعتمادی کشاورزان به دلیل:

—تأخیر در پرداخت مطالبات (مثال: گندمکاران در شهریور ۱۴۰۳).

—نوسانات قیمت محصولات و سودآوری پایین کشت‌های توصیه‌شده.

—خرد بودن اراضی که برنامه‌ریزی متمرکز را دشوار می‌کند.

۴. تأکید بر مشوق‌های اقتصادی

—حمایت از قیمت محصولات کم‌آب‌بر و تأمین نهاده‌ها با قیمت مناسب.

—انگیزه اجرای الگو را افزایش می‌دهد.

—انتقاد از عدم تخصیص یارانه‌ها به کشاورزان پایبند به الگو.

تحلیل چالش‌های اجرایی

نقاط بحرانی اجرا:

—فقدان آزمایش پایلوت: محققان پیشنهاد اجرای آزمایشی در یک منطقه برای اثربخشی ملموس را مطرح می‌کنند.

—نقش کمرنگ تحقیقات در اجرا: انتقاد از عدم ارتباط مراکز تحقیقاتی با عرصه‌های تولید.

—تضاد منافع: کشاورزان به‌دلیل بحران آب، به سمت محصولات کم‌آب— حتی خارج از الگو—میل می‌کنند.

راهکارهای پیشنهادی برای بهبود

۱. تقویت چارچوب حقوقی:

—تدوین قانون الزام‌آور الگوی کشت در مجلس با ضمانت اجرای قضایی.

—اصلاح ساختار حمایتی (تضمین خرید، بیمه، تسهیلات) برای کشاورزان پایبند.

۲. اجرای پایلوت و اثربخشی ملموس:

—اجرای آزمایشی در استان‌های کم‌آب (مانند زنجان یا چهارمحال) با پایش اثرات اقتصادی—زیست‌محیطی.

۳. رفع شکاف دیجیتالی:

—آموزش کشاورزان برای استفاده از سامانه «مزرعه من».

—استقرار مروجان در مناطق محروم.

۴. هماهنگی کلان‌دستگاهی:

—ایجاد «شورای عالی الگوی کشت» با حضور وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، نیرو، صمت و سازمان برنامه.

۵. بازنگری الگو بر اساس تغییرات اقلیمی:

—به‌روزرسانی سالانه نقشه‌های تناسب اراضی با مشارکت مراکز تحقیقات استانی.

به گزارش اخبار روزانه کشاورزی، همانطور که گفته شد و علیرغم تأکید گل محمدی بر هماهنگی دستگاه‌ها و تحول دیجیتال، اجرای الگوی کشت با موانع ساختاری از جمله ضعف ضمانت اجرا، بی‌اعتمادی کشاورزان و نقصان مطالعات پایه روبرو است. محققان سازمان تات راهکار را در پیوند تحقیقات با عرصه اجرا، حمایت‌های اقتصادی هدفمند و اصلاح فرآیندهای نظارتی می‌دانند. موفقیت این طرح منوط به تبدیل آن از یک «دستورالعمل اداری» به «برنامه عمل مشارکتی» با محوریت منافع کشاورزان و پایداری اکولوژیک است.

داوان نیوز

رئیس مرکز جنگل‌های خارج از شمال: نقش حیاتی جنگل‌های ایرانی‌تورانی در حفاظت از اکوسیستم ایران / مدیریت پایدار جنگل‌های زاگرس در چهار استان اجرا می‌شود

سید هاشم موسوی‌نژاد در گفت‌وگو با خبرنگار ایانا اظهار کرد: جنگل‌های ایرانی‌تورانی با وسعت بیش از ۴ میلیون و ۱۰۰ هزار هکتار، نقش کلیدی در مقابله با ریزگردها، فرسایش خاک و حفظ تنوع زیستی ایران ایفا می‌کنند. رئیس مرکز جنگل‌های خارج از شمال سازمان منابع طبیعی کشور، افزود: این جنگل‌ها که در فلات مرکزی و مناطق پیرامونی آن قرار دارند، به دلیل شرایط اقلیمی سخت با تفاوت‌های دمایی شدید (زمستان‌های سردتر از مناطق مدیترانه‌ای و تابستان‌های گرم‌تر از آفریقا)، میزبان گونه‌های گیاهی مقاوم مانند پسته، بادام، گز، اسکنبیل، قیچ و طاق هستند. وی ادامه داد: این گونه‌ها که اغلب به‌صورت درختچه یا بوته‌ای رشد می‌کنند، با برگ‌های خاردار و مقطع کوچک برای کاهش تبخیر و سازگاری با رطوبت کم (زیر ۱۰۰ تا ۱۲۰ میلی‌متر) و شوری خاک طراحی شده‌اند. موسوی‌نژاد تأکید کرد: این جنگل‌ها که ۶۹ درصد فلور ایران را در بر می‌گیرند، به دلیل اهمیت اکولوژیک و کارکرد جهانی در جلوگیری از بیابان‌زایی، تحت نظارت برنامه‌های بین‌المللی مانند UNDP قرار دارند و از نظر تنوع زیستی، یکی از غنی‌ترین مناطق رویشی کشور محسوب می‌شوند. وی همچنین به وجود گونه‌های سوزنی‌برگ در این منطقه اشاره کرد و گفت: این گونه‌ها در کنار تیپ‌های درختی و بوته‌ای، رویشگاه‌های وسیع و پراکنده‌ای را در ایران تشکیل می‌دهند که برای پایداری اکوسیستم حیاتی هستند. راهکار جنگلداری اجتماعی برای حفاظت پایدار موسوی‌نژاد با بیان اینکه جنگل‌های ایرانی‌تورانی و زاگرس با تهدیدات جدی مانند حریق، کم‌آبی، شوری خاک، ریزگردها و تخریب‌های انسانی مواجه هستند، گفت: ۹۵ درصد حریق‌ها در این مناطق عامل انسانی دارند؛ جرمه‌های بازدارنده برای تخریب پوشش گیاهی از سال ۱۴۰۳ افزایش چشمگیری یافته، اما این جرایم به‌تنهایی کافی نیست و ممکن است نارضایتی عمومی ایجاد کند. وی راهکار اصلی را جنگلداری اجتماعی دانست و افزود: سند مدیریت پایدار جنگل‌های زاگرس از سال ۱۴۰۴ در چهار منطقه آزمایشی (کردستان و کرمانشاه در زاگرس شمالی، چهارمحال و بختیاری در زاگرس میانی و فارس در زاگرس جنوبی) اجرا می‌شود؛ این طرح با مشارکت جوامع محلی و ایجاد انگیزه‌های معیشتی، به دنبال حفاظت از جنگل‌ها در برابر حریق، آفات و کشت زیراشکوب است. رئیس مرکز جنگل‌های خارج از شمال تأکید کرد: این سند با هدف پایداری اکولوژیک و اقتصادی، منافع جوامع محلی را با حفاظت از پوشش گیاهی تلفیق می‌کند و پس از دوره آزمایشی پنج‌ساله، به سایر مناطق زاگرس و حتی جنگل‌های ایرانی‌تورانی و ارسباران گسترش خواهد یافت؛ مشارکت مردمی و آگاهی‌بخشی می‌تواند اثربخشی بیشتری نسبت به جرایم داشته باشد و به حفظ ۱۷ میلیون هکتار جنگل‌های کشور کمک کند.

ایانا

گرمسار قطب تحقیقات گیاهان مقاوم به شوری و کم‌آبی

غلامرضا گل‌محمدی عصر سه شنبه در حاشیه بازدید از ایستگاه تحقیقات بیابان گرمسار در گفت و گو با خبرنگار ایرنا گفت: ایستگاه‌های تحقیقاتی کشور پیشانی فعالیت‌های پژوهشی بخش کشاورزی هستند و هدف از ایجاد آن‌ها، انجام تحقیقات تخصصی و سازگار با شرایط اقلیمی هر منطقه است.

وی با اشاره به وجود ۲۰ مؤسسه و مرکز ملی و ۳۴ مرکز تحقیقات کشاورزی در کشور افزود: در مجموع ۳۱۴ ایستگاه تحقیقاتی در نقاط مختلف کشور فعال است که هر یک متناسب با شرایط منطقه، ماموریت‌های پژوهشی مشخصی دارند.

گرمسار پیشرو در تحقیقات گیاهان کم‌آبر

معاون وزیر جهاد کشاورزی ادامه داد: ایستگاه گرمسار علاوه بر فعالیت در زمینه زراعت چوب با ارقام کم‌آبر، بخشی از ظرفیت خود را به احداث نیروگاه خورشیدی با مشارکت بخش خصوصی اختصاص خواهد داد تا بخشی از ناترازی برق کشور جبران شود.

وی تصریح کرد: وزارت جهاد کشاورزی از پنج سال گذشته برنامه‌ریزی برای الگوی کشت محصولات زراعی را آغاز کرده و امسال نسخه چهارم این الگو به استان‌ها ابلاغ شده است.

گل‌محمدی با بیان اینکه نسخه اولیه الگوی کشت در بخش شیلات ابلاغ شده است، گفت: تا پایان شهریور امسال، نسخه اولیه الگو برای گلخانه‌ها، گیاهان دارویی و زراعت چوب نیز ابلاغ می‌شود.

وی با اشاره به اینکه فعالیت ایستگاه‌های مختلف سازمان بر اساس حوزه تخصصی آن‌ها انجام می‌شود، عنوان کرد: در ایستگاه‌های زراعی تحقیقات روی ارقام مقاوم به خشکی و شوری، در ایستگاه‌های باغبانی اصلاح ارقام و در مراکز تخصصی مانند مرکز ملی شوری، تحقیقات شورورزی اجرا می‌شود.

معاون وزیر جهاد کشاورزی افزود: استقرار ایستگاه‌های تحقیقاتی در نقاط مختلف کشور به دلیل وجود شرایط اقلیمی متنوع و ضرورت انجام آزمایش‌های سازگاری برای هر منطقه است.

به گزارش ایرنا، استان سمنان با مساحت حدود ۹۷ هزار و ۵۰۰ کیلومتر مربع یکی از پهناورترین استان‌های کشور ایران است که با پنج و ۹ دهم درصد مساحت کل کشور، از این نظر هفتمین استان ایران محسوب می‌شود. از ۹ و هفت دهم میلیون هکتار وسعت استان سمنان، ۵۵ درصد نواحی بیابان و خشک، ۳۸٫۵ درصد مراتع، ۲ درصد اراضی کشاورزی و ۳٫۶ درصد جنگل است.

ایرنا

نامه ۹ اندیشکده به پزشکيان در مورد موضوع تغيير ساختار وزارت

جهاد

به گزارش خبرگزاری تسنیم، با عنایت به اهمیت راهبردی بخش کشاورزی در تأمین امنیت غذایی، صیانت از منابع طبیعی و تحقق استقلال اقتصادی کشور، این نامه از سوی جمعی از اندیشکده‌های کشور تقدیم حضور جناب‌عالی می‌گردد. هدف از نگارش این نامه، ارائه دیدگاه‌ها و نگرانی‌های کارشناسی درباره مصوبه شماره ۴۰۷۳۹ شورای عالی اداری مورخ ۱۱ مرداد ۱۴۰۴ تحت عنوان «سند مأموریت - وظایف اساسی و الزامات اصلاح ساختار کلان وزارت جهاد کشاورزی» و پیشنهاد راهکارهایی جهت اصلاح و بهبود آن است.

جناب آقای دکتر مسعود پزشک‌یان؛ رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران

با سلام و احترام،

چنانچه مستحضرد، شورای عالی اداری کشور در تاریخ ۱۱ مرداد ۱۴۰۴ مصوبه‌ای به شماره ۴۰۷۳۹ با عنوان «سند مأموریت - وظایف اساسی و الزامات اصلاح ساختار کلان وزارت جهاد کشاورزی» به تصویب رسانده است. در همین راستا، جمعی از اندیشکده‌های فعال در حوزه کشاورزی، امنیت غذایی و منابع طبیعی، ضمن تأیید ضرورت اصلاح ساختار وزارت جهاد کشاورزی و نهادهای زیرمجموعه آن با هدف ارتقای کارآمدی، افزایش بهره‌وری و تحقق خودکفایی در بخش کشاورزی، اعلام می‌دارند که مصوبه مذکور نه تنها کمکی به حل مسائل و دستیابی به اهداف بخش کشاورزی و امنیت غذایی نمی‌کند، بلکه برخی مواد آن می‌تواند زمینه‌ساز بروز چالش‌های عمیق و آسیب‌های جدی در این حوزه شود.

بررسی کارشناسی متن مصوبه مذکور نشان می‌دهد که این مصوبه با ایرادات بنیادینی نظیر انتقال برخی از وظایف کلیدی به نهادهایی با مأموریت متفاوت، تعارض‌های جدی با قوانین بالادستی و تناقض‌های اساسی در داخل سند مواجه است. به عنوان نمونه، یکی از اساسی‌ترین مشکلات سند، تفویض سیاست‌گذاری حوزه منابع طبیعی به سازمان حفاظت محیط زیست است که در صورت عدم اصلاح و بازنگری اساسی، ساختار تولید داخلی، مدیریت منابع طبیعی و امنیت غذایی کشور را دچار آسیب‌های جدی، بلندمدت و بعضاً غیرقابل جبران خواهد کرد. از این رو، این بخش از مصوبه نیازمند بازنگری جدی و اساسی است.

همچنین در سایر بندهای ماده ۳ نیز که به اصلاح ساختار سازمان‌ها و مؤسسات ذیل وزارت جهاد کشاورزی اشاره شده است، تأکید می‌شود که اعمال تغییرات ساختاری با این گستره، صرفاً در قالب یک مصوبه اصلاح ساختاری و بدون تأیید مجلس شورای اسلامی و انجام مطالعات کارشناسی امکان‌پذیر نیست. بسیاری از این سازمان‌ها در حال حاضر عهده‌دار وظایف حیاتی در حوزه کشاورزی و تأمین امنیت غذایی کشور هستند و واگذاری وظایف آنها بدون رعایت ملاحظات کارشناسی و اجرایی، می‌تواند مشکلات جدی در انجام مأموریت‌های وزارت جهاد کشاورزی ایجاد کند. همچنین

ضروری است این تغییرات به گونه‌ای طراحی و اجرا شود که در شرایط کنونی، به انجام مأموریت‌ها خدشه‌ای وارد نکرده و انگیزه کلیه نیروهای انسانی آن وزارتخانه و سازمان‌ها و مؤسسات وابسته را تحت تأثیر منفی قرار ندهد. از طرفی مواد ۱ و ۲ این مصوبه که به مأموریت‌ها و وظایف اساسی وزارت جهاد کشاورزی پرداخته‌اند، هرچند در ارزیابی کلی به شکل کنونی قابل تأیید نیستند، اما با اعمال اصلاحات می‌توانند به نقاط قوت این سند تبدیل شوند.

در پایان، با توجه به اشکالات اساسی این مصوبه اندیشکده‌های فعال در حوزه کشاورزی، خواستار اصلاح و بازنگری در متن مصوبه مذکورند و ضمن تأکید مجدد بر لزوم بازطراحی ساختار وزارت جهاد کشاورزی، آمادگی خود را جهت آسیب‌شناسی دقیق مشکلات ساختاری وزارت جهاد کشاورزی و همچنین آینده پژوهی پیشنهادات ناظر به تغییر ساختار این وزارتخانه، اعلام می‌دارند. امیدواریم با ورود حکیمانه شخص جناب‌عالی به این قضیه، از وارد شدن ضرری بزرگ به بدنه کشاورزی و منابع طبیعی کشور جلوگیری شود و گامی موثر در اصلاح ساختار وزارت جهاد کشاورزی برداشته شود؛ اقدامی که امروز بیش از هر زمان دیگری مورد نیاز است.

در ادامه اهم مشکلات این سند به تفصیل ارائه شده است.

۱- لزوم تأکید به اصل خودکفایی و تکیه بر تولید داخلی در مأموریت وزارت جهاد کشاورزی (مواد ۱ و ۲)

در ماده ۱ مصوبه، مأموریت وزارت جهاد کشاورزی «تأمین امنیت غذایی مردم با رعایت الزامات توسعه پایدار کشاورزی و منابع طبیعی، با رویکرد مدیریت جهادی» تعیین شده و در بند ۲ ماده ۲ نیز به «توسعه صادرات و واردات کالاهای اساسی» اشاره گردیده است. این دو ماده، به دلیل فقدان تصریح روشن به اصل خودکفایی و تمرکز ناموجه بر توسعه واردات، با اصول قانون اساسی (به‌ویژه اصول ۳ و ۴۳)، سیاست‌های کلی نظام در بخش کشاورزی (۱۳۹۱)، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، قانون برنامه هفتم پیشرفت و سند ملی دانش‌بنیان امنیت غذایی همخوانی کامل ندارند. تمامی این اسناد بر «تأمین امنیت غذایی با تکیه بر تولید داخلی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی» تأکید صریح دارند. از این رو، ضروری است مأموریت و راهبردهای مندرج در مصوبه به گونه‌ای اصلاح شود که اصل خودکفایی به عنوان خط‌مشی ثابت و الزام‌آور تصریح گردد و رویکرد وزارتخانه در زمینه واردات محصولات اساسی، محدود به جبران کسری موقت و از مبادی متنوع و مقاوم در برابر تحریم باشد. همچنین، اهداف تکمیلی بخش کشاورزی، از جمله ارتقای سطح درآمد و بهبود کیفیت زندگی روستاییان، کشاورزان و عشایر، باید به‌طور صریح و شفاف در مأموریت‌های وزارتخانه درج شود.

۲- مغایرت انتقال سیاست‌گذاری منابع طبیعی به نهادی با مأموریت غیرتولیدی (بند ۱ و ۲ ماده ۳)

مطابق بند ۱ ماده ۳ این مصوبه، «سیاست‌گذاری و تدوین ضوابط در حوزه‌های شناسایی، استعدادیابی و نوع بهره‌برداری از منابع طبیعی، همچنین ضوابط حفاظت، احیاء، بهسازی و توسعه منابع طبیعی تجدیدپذیر» به سازمان حفاظت محیط زیست انتقال یافته است. این در حالی است که تجربه نشان داده رویکرد غالب سازمان حفاظت محیط زیست، بر حفاظت صرف متمرکز است و این سازمان تعهد یا وظیفه مستقیمی در تأمین امنیت غذایی، به‌ویژه از محل تولید داخلی، ندارد؛ در حالی که منابع طبیعی از ارکان اصلی نیل به خودکفایی و تضمین امنیت غذایی کشور محسوب می‌شوند. با توجه به اینکه

حذف یک سازمان در میانه مسیری بحرانی

در روزهای اخیر ابلاغ مصوبه «جراحی ساختار وزارت جهاد کشاورزی» و به تبع آن انتزاع وظایف سازمان منابع طبیعی به سازمان محیط زیست و ستاد وزارت جهاد کشاورزی با واکنش کارشناسان و سمن‌های تخصصی مواجه شده است. به گفته یک کارشناس جنگل سازمان منابع طبیعی نهادی است که مسئولیت نظارت و هدایت منابع طبیعی کشور را دارد که حدود ۸۰ درصد ایران را تشکیل می‌دهد بنابراین با اجرای این مصوبه نه تنها بحران‌ها و مسایل منابع طبیعی حل نمی‌شود بلکه تشدید خواهد شد.

به گزارش ایسنا، منابع طبیعی ایران ویژگی‌های شگرفی دارد اما حالا با مشکلات متعددی همچون خشکسالی، کم‌آبی و بیابان‌زایی دست به گریبان شده؛ زمین کم آب شده و آسمان داغ و سوزان و خاکستری. مسئولیت رسیدگی به این بحران‌های تو در تو با سازمان منابع طبیعی و آب‌خیزداری کشور است اما حالا وظایف این سازمان با ابلاغ «مصوبه جراحی ساختار وزارت جهاد کشاورزی قرار شده چند تکه و میان سازمان حفاظت محیط زیست و ستاد وزارت جهاد کشاورزی تقسیم و مابقی نیز به بخش خصوصی سپرده شود؛ موضوعی که البته علی تیموری - رییس سازمان منابع طبیعی و آب‌خیزداری کشور - در روزهای گذشته به آن اشاره کرده و گفته بود: «قرار بود سازمان منابع طبیعی منحل و در دستگاه دیگر تقسیم شود که با پیگیری وزیر جهاد کشاورزی این موضوع در روزهای اخیر ملغی شده و قرار است مجدداً بررسی شود.

با این وجود همچنان این نگرانی وجود دارد که تصمیم‌گیری‌ها در خصوص ساختار مدیریت منابع طبیعی بدون در نظر گرفتن نظرات کارشناسان منابع طبیعی انجام شود. بعضی از آنان پیش‌تر خود انتقاداتی به عملکرد سازمان منابع طبیعی داشتند اما وجود این سازمان را برای حفظ منابع طبیعی کشور «حیاتی» می‌دانند و معتقدند حل چالش‌های منابع طبیعی کشور یعنی ۸۰ درصد ایران، نیازمند رسیدگی از سوی یک ساختار واحد است که با ذات حفاظت از منابع طبیعی نیز تضاد منافع نداشته باشد.

احمد رحمانی - کارشناس جنگل که پیش‌تر عضو هیات علمی موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور نیز بوده است- در گفت و گو با ایسنا، ضمن تشریح اساس این مصوبه که در مدت اخیر ابهامات زیادی به همراه داشته، پیامدهای آن را برشمرد.

وی اظهار کرد: این مصوبه با عنوان «کوچک‌سازی دولت» و با هدف حذف سازمان‌ها و تشکیلاتی که غیرضروری تلقی می‌شوند، تدوین شده است ولی در حقیقت ایده اصلی این است که دولت، با گستردگی فعلی، بخشی از وظایف خود را کاهش دهد و برخی امور قابل واگذاری را به بخش خصوصی بسپارد و خود بیشتر نقش نظارتی ایفا کند. این هدف در ظاهر می‌تواند مثبت تلقی شود.

طبق همین مصوبه، وزارت جهاد کشاورزی متولی تولید و تأمین امنیت غذایی کشور است، سلب اختیارات این وزارتخانه از منابع اصلی تولید، عملاً منجر به افزایش وابستگی کشور و تشدید مخاطرات در تأمین محصولات اساسی خواهد شد. بدیهی است انتزاع وظایف سازمان منابع طبیعی از این وزارتخانه، موجب تضعیف مدیریت یکپارچه و می‌تواند زمینه‌ساز افزایش تخریب و تضييع این منابع شود.

علاوه بر این، طبق بند ۱۹ ماده ۲ و بند ۲ ماده ۳ همین مصوبه، سیاست‌گذاری، تنظیم‌گری و برنامه‌ریزی در حوزه منابع طبیعی و آب‌خیزداری کشور به وزارت جهاد کشاورزی محول شده است. این تناقض آشکار نشان دهنده عدم سازگاری بند ۱۹ ماده ۳ با سایر بندهای مربوطه در سند است و از این حیث نیز اصلاح آن ضرورت دارد. همچنین از منظر حقوقی، انتزاع سیاست‌گذاری منابع طبیعی از سازمان منابع طبیعی، به‌صراحت با ماده ۳ «قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع» مغایرت دارد و انجام آن بدون طی تشریفات قانونی و تصویب مجلس شورای اسلامی، فاقد وجاهت قانونی است.

۳- توسعه تشکیلات سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی در تعارض با اسناد بالادستی (بند ۹ ماده ۳)

در بند «ث» ماده ۳۳ قانون برنامه هفتم توسعه، به‌صراحت بر لزوم کوچک‌سازی و بازطراحی ساختار سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی (تات) تأکید شده است، به‌گونه‌ای که موجب افزایش نقش بخش غیردولتی شود؛ اما تصویب‌نامه حاضر نه تنها به این مهم نپرداخته، بلکه با ادغام مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی و سازمان حفظ نباتات، موجب بزرگ‌تر شدن سازمان تات شده است. این در حالی است که سازمان تات در تعامل با دیگر مراکز تحقیقاتی و دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی، با موارد متعددی از تعارض منافع مواجه است. از سوی دیگر، مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، به‌دلیل ایفای نقش مشورتی مستقیم به وزیر جهاد کشاورزی و معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی، نقشی مهم در بهبود کیفیت تصمیم‌گیری‌های اقتصادی این وزارتخانه ایفا می‌کند و ادغام آن در سازمان تات، موجب تضعیف این کارکرد کلیدی خواهد شد.

۴- ابهام قانونی و کارشناسی در سرنوشت سایر سازمان‌های تابعه وزارت جهاد کشاورزی

یکی از ایرادات مهم در بندهای ماده ۳ تصویب‌نامه که ناظر به تغییر ساختار سازمان‌های تابعه وزارت جهاد کشاورزی است، ابهام در خصوص سازمان‌هایی همچون سازمان مرکزی تعاون روستایی، سازمان امور عشایر و... است که وظایف آن‌ها به بخش غیردولتی یا ستاد مرکزی وزارت جهاد کشاورزی محول شده و در واقع تفویض وظایف این سازمان‌ها به معنای انحلال آنهاست. این در حالی است که برخی از این سازمان‌ها نظیر سازمان مرکزی تعاون روستایی بنا بر قانون مصوب مجلس تشکیل شده‌اند و انحلال آن توسط شورای عالی اداری غیرقانونی است.

تنسیم

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

این هدف به غایتش نمی‌رسد

رحمانی سپس هدف و نتیجه حاصل از اجرای این مصوبه را دو امر جداگانه دانست و ادامه داد: این مصوبه، وظایف سازمان منابع طبیعی که پیش‌تر با عنوان سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری شناخته می‌شد را بین سه بخش تقسیم کرده است و بخشی از وظایف برای واگذاری به ستاد وزارت جهاد کشاورزی، بخشی به سازمان حفاظت محیط زیست و بخشی نیز برای بخش خصوصی پیش‌بینی شده است اما این تفکیک وظایف، تمرکز مدیریتی منابع طبیعی را از بین می‌برد.

این کارشناس جنگل با تاکید بر نگرانی کارشناسان و دیگر افراد آشنا به اهمیت منابع طبیعی کشور از اجرای این مصوبه تصریح کرد: در حالی که هدف کلی مصوبه ممکن است کوچک‌سازی دولت باشد، اما محتوای آن به دلیل پراکنده کردن وظایف کلیدی و حساس، پیامدهای نامطلوبی برای حفاظت از منابع طبیعی و محیط زیست کشور به دنبال خواهد داشت.

مصوبه ای نادرست برای اقلیم بحرانی ایران

وی به شرایط و بحران‌هایی که محیط زیست کشور امروزه با آن دست و پنجه نرم می‌کند، اشاره و تاکید کرد: به نظر می‌رسد افرادی که این مصوبه را تدوین کرده‌اند، آشنایی کافی با شرایط طبیعت ایران ندارند. ایران در کمربند خشک کره زمین قرار دارد و در حال حاضر نیز با مجموعه‌ای از چالش‌های محیط‌زیستی روبه‌روست که آثار آن برای همه مشهود است. به عنوان مثال گرمای سال جاری نشان داد که تغییرات اقلیمی در حال اثرگذاری بر ایران است و به دلیل موقعیت جغرافیایی شدت اثرات آن بیشتر از بسیاری مناطق دیگر است.

رحمانی بیابان‌زایی، گرد و غبار، کم‌آبی، فرونشست زمین و افت سطح آب‌های زیرزمینی را از جمله بحران‌های فعلی محیط زیست ایران دانست و ادامه داد: تنوع زیستی نیز در خطر است چون بسیاری از گونه‌های گیاهی و جانوری که به‌طور طبیعی در ایران زیست می‌کردند، به دلیل این بحران‌ها و کمبودها به سمت نابودی رفته‌اند.

به گفته این کارشناس جنگل، یکی دیگر از چالش‌های کنونی، تبدیل اراضی است، به طوری که بعضی اراضی حاصلخیز به ویلا یا اراضی منابع طبیعی به زمین‌های کشاورزی تبدیل شده‌اند اما بعضی از زمین‌های کشاورزی نیز پس از گذشت یک یا دو سال از کشت، رها و به بیابان تبدیل می‌شوند.

سازمان منابع طبیعی مسئول هدایت بحران است

رحمانی بر نقش ذاتی سازمان منابع طبیعی برای مدیریت بحران‌های اثرگذار بر منابع طبیعی تاکید کرد و گفت: در چنین شرایطی سازمان منابع طبیعی مسئولیت اصلی کنترل، نظارت و هدایت بسیاری از این بحران‌ها را بر عهده دارد اما مصوبه شورای عالی اداری به جای تقویت این سازمان و یافتن راهکار برای کاهش چالش‌ها، وظایف آن را بین وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دیگر پخش کرده است.

وی تاکید کرد: این رویکرد، نه تنها مشکلات پیش روی منابع طبیعی کشور را حل نخواهد کرد بلکه هر دستگاه در نهایت برای رسیدگی به بخشی از چالش‌ها

ناچار خواهد شد، تشکیلات جدیدی ایجاد و زمانی را نیز صرف آموزش کارشناسان کند تا شناخت کافی به دست آورند.

بله! انتقاد به سازمان منابع طبیعی وارد است

رحمانی ضمن تایید برخی انتقادات به سازمان منابع طبیعی درباره مدیریت بحران‌های منابع طبیعی گفت: ممکن است برخی بگویند که «همین حالا نیز سازمان منابع طبیعی وجود دارد اما مشکلات پابرجاست.» این حرف تا حدی درست است. این سازمان در سال‌های گذشته به دلایل مختلفی مانند کاهش نیروی انسانی، ضعف کارشناسی، کمبود بودجه و امکانات و ... نتوانسته وظایفش را به بهترین شکل انجام دهد اما راه حل، حذف این سازمان نیست بلکه باید ضمن شناسایی نقاط ضعف، آن‌ها را برطرف کرد.

حذف منابع طبیعی پاک کردن صورت مسئله است

وی ادامه داد: پاک کردن صورت مسئله، راه حل بحران‌های محیط زیستی نیست و با مصوبه شورای عالی اداری نه تنها مسائل موجود حل نمی‌شود بلکه تشدید خواهد شد. انحلال سازمان منابع طبیعی در حالی اتفاق خواهد افتاد که حدود ۸۰ درصد مساحت کشور تحت مدیریت این سازمان است. اداره این منابع که شامل جنگل‌ها، مراتع و بیابان‌هاست کاری کاملاً تخصصی است. در مدیریت جنگل که زیر نظر سازمان منابع طبیعی انجام می‌شود، حتی قطع یک درخت نیازمند بررسی‌های دقیق کارشناسی است.

این کارشناس جنگل به از دست رفتن تخصص و تجربه موجود در سازمان منابع طبیعی کشور در پی اجرای مصوبه شورای عالی اداری اشاره کرد و گفت: با حذف سازمانی تخصصی که سال‌ها تجربه و نیروی کارشناسی دارد و تقسیم وظایفش میان وزارت جهاد کشاورزی، استانداری‌ها و سازمان حفاظت محیط زیست تقسیم شود، مشکلات آن حل نخواهد شد.

تبعات واگذاری بخشی از وظایف منابع طبیعی به سازمان محیط زیست

رحمانی در خصوص نتیجه واگذاری بخشی از مسئولیت‌های سازمان منابع طبیعی به سازمان حفاظت محیط زیست اظهار کرد: سازمان محیط زیست نه نهادی اجرایی که یک نهاد نظارتی است این در حالیست که بسیاری از وظایف سازمان منابع طبیعی کشور ماهیت اجرایی دارد و تاکنون با نظارت کارشناسان منابع طبیعی و حتی پیمانکاران تحت کنترل آنان انجام شده است اما با این تغییر، نظارت و هماهنگی از بین خواهد رفت.

چیدمان نادرست توسعه را ببینید، ریشه بحران اینجاست

وی ضمن تشریح نگاهی که دلیل بحران‌های زیست‌محیطی امروزه را توضیح می‌دهد، گفت: با دیدگاهی گسترده‌تر، بخش قابل توجهی از بحران‌های امروز نتیجه چیدمان نادرست توسعه در گذشته است. در حالی که در گذشته شعارهایی مانند خودکفایی غذایی داده شد اما نتوانستیم به شعارها عمل کنیم و محصولات پر آب بر کشت و منابع پایه آب و خاک تخریب شد. به همین سبب اکنون با بحران آب، فرسایش خاک، فرونشست زمین و ... روبه‌رو شده‌ایم.

این عضو سابق هیات علمی مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور تاکید کرد: اگر چه کوچک‌سازی دولت در اصل می‌تواند اقدامی مثبت باشد اما باید همراه با برنامه‌ریزی دقیق، راهبردهای منطبق بر شرایط اکولوژیک کشور و تقویت نظارت باشد.

رحمانی تاکید کرد: وزارت جهاد کشاورزی خود با سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور دست به گریبان است؛ وزارت جهاد کشاورزی نهادی است که مأموریت اصلی آن تولید محصولات کشاورزی و طبیعی است. اولویت اصلی این وزارتخانه افزایش تولید است و نه حفاظت از منابع طبیعی.

وی با تاکید بر لزوم مدیریت منابع طبیعی کشور از سوی افرادی دلسوز و آگاه به منابع طبیعی کشور گفت: واقعیت این است که منابع طبیعی را باید افرادی که دلسوز و آشنا به ارزش آنهاست، مدیریت کنند.

مردم باید درباره منابع طبیعی بدانند

رحمانی اهمیت جنگلها و مراتع کشور را برشمرد و گفت: مردم باید بدانند حفظ جنگلها و مراتع فقط به معنای داشتن فضای سبز نیست چرا که این پوششها نقشی حیاتی در ذخیره آب دارند. زمانی که باران بر زمینهای دارای پوشش گیاهی مناسب ببارد، آب در خاک نفوذ خواهد کرد و ذخیره میشود اما با از بین رفتن منابع طبیعی این آب یا به صورت سیل جاری میشود و خسارت به بار می آورد، یا در سطح زمین و زیر تابش آفتاب تبخیر میشود.

یک سوال از تصویب کنندگان

وی خطاب به مسئولانی که این مصوبه را تأیید کردهاند یک پرسش مطرح و اظهار کرد: آیا شما شناخت دقیقی از بحرانهایی که امروز کشور با آن روبه روست دارید و متوجه هستید که ایران از نظر زیست محیطی در چه وضعیت بحرانی قرار گرفته است؟ در این صورت چگونه می توانید سازمانی را که متولی مستقیم مقابله با این بحرانهاست منحل کنید و وظایفش را پراکنده و کم اثر سازید؟

این کارشناس جنگل با بیان اینکه به نظر می رسد ساده ترین راه حل برای چالشهای منابع طبیعی انتخاب شده است، گفت: این اقدام نه تنها مشکل را برطرف نمی کند بلکه دو سال دیگر چالشهای ما چند برابر خواهد شد. بهترین راهکار برای مدیریت منابع طبیعی و عبور از این بحرانها، تضعیف و حذف این نهاد نیست بلکه بالعکس تشکیل وزارت منابع طبیعی با ساختاری چابک و نظارتی قوی است که می تواند در قالبی کوچک تشکیل شود.

وی تاکید کرد: باید توجه داشت که این وزارتخانه با تمرکز بر وظایف تخصصی و برخورداری از نیروهای کارشناس می تواند نقش بسیار مؤثرتری در حفظ جنگلها، مراتع و منابع آبی کشور ایفا کند. اگرچه سازمان منابع طبیعی در گذشته ضعفهایی داشته و گاه به دلیل کمبود قانون، نیرو و کارشناس به خوبی عمل نکرده است اما راه حل انحلال نیست بلکه رفع نقاط ضعف ساختار فعلی این سازمان تقویت است. این مصوبه موجب از بین رفتن تنها نهاد موجود برای حفاظت از منابع پایه کشور خواهد شد.

مصوبه مغایر با قانون اساسی است

رحمانی در پایان ضمن تاکید بر اینکه این مصوبه مغایر با اصل ۴۵ و ۵۰ قانون اساسی کشور است، گفت: این مصوبه با قوانینی که موجب تاسیس سازمان جنگلها و مراتع شده بود نیز مغایرت دارد. بر همین اساس حقوقدانان نیز باید به بررسی حقوقی این مصوبه ورود کنند.

ایسنا

وی ادامه داد: در گذشته اشتباهاتی مرتکب شده ایم؛ ساخت سدهای بی رویه، حفر ۴۰۰ هزار حلقه چاه غیرمجاز و برداشت بی رویه از سفره های زیرزمینی، منابع آب کشور را کاهش داده است. توسعه کشاورزی بدون توجه به ظرفیت آبی کشور و کشت محصولات پربار در مناطق نامناسب مانند کشت برنج در گرم ترین نقاط کشور نمونه هایی از این سیاستگذاری های نادرست است.

بپذیریم با یک الگوی اشتباه حرکت کردیم

رحمانی ادامه داد: متأسفانه حالا این الگوی غلط توسعه در شهرسازی و روستا نیز مشاهده می شود، به طوری که از تهران تا کرج برج سازی می شود این در حالیست که همین حالا با کمبود آب و برق مواجه شده ایم اما برای تأمین آب این مناطق، طرح هایی مانند انتقال آب از طالقان مطرح می شود که خود منجر به تخریب محیط زیست و بیابانی شدن مناطق مبدأ خواهد شد و در نهایت گسترش گرد و غبار، افزایش بیماری های تنفسی و نابودی منابع طبیعی را در پی خواهد داشت.

این کارشناس جنگل با تاکید بر لزوم پذیرش اشتباهات و اصلاح آنها به هشدارهای کارشناسان در طول دهه های گذشته اشاره و اظهار کرد و گفت: امروز بحران بی آبی دیگر یک هشدار نیست و به مرحله ای رسیده که زندگی مردم را به شدت تحت تأثیر قرار داده است اما اگر به هشدارهای یک دهه قبل توجه می شد، شاید شرایط فعلی ایجاد نمی شد اما متأسفانه، سیاست های غلط گذشته همچنان ادامه دارد و باید هر چه سریع تر برای اصلاح این روند تصمیم گیری کرد.

آسیب به منابع طبیعی یعنی آسیب به امنیت غذایی

رحمانی با بیان اینکه این مصوبه نه تنها کمکی به کوچک سازی دولت نمی کند، بلکه موجب تهدید امنیت غذایی نیز خواهد بود، گفت: نباید فراموش کرد که کشاورزی وابسته به آب و خاک است. وقتی منابع آب و خاک دچار آسیب شود، به تبع آن امنیت غذایی نیز به خطر می افتد و باید در نظر داشت که متولی اصلی حفظ این منابع، سازمان منابع طبیعی است که اکنون وظایفش بدون جایگزینی مناسب از آن سلب می شود.

وی تاکید کرد: به اعتقاد بنده این مصوبه باید پس گرفته و در مقابل از ظرفیت های کارشناسی موجود استفاده شود. انجمن ها و دانشکده های تخصصی متعددی مانند انجمن علمی جنگلانی، انجمن علمی آبخیزداری و مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع ظرفیت هایی با سالها تجربه هستند اما یکی از مشکلات اساسی در کشور این است که تصمیمات مهم بدون حضور کارشناسان مرتبط گرفته می شود، در حالی که لازم است پیش از هر اقدام، نظر متخصصان شنیده و لحاظ شود، در غیر این صورت، تصویب چنین مصوباتی با پیامدهای سنگین و نگران کننده همراه خواهد شد. خوب است که لیست اسامی کارشناسانی که این مصوبه را بررسی و تایید کردند منتشر شود.

تضاد منافع منابع طبیعی با اساس کار جهاد کشاورزی

وی در پاسخ به اینکه می توان این مصوبه را به نوعی ادغام سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان منابع طبیعی کشور در نظر گرفت یا خیر، گفت: این نگرانی کاملاً جدی است. بر اساس این مصوبه، سیاست گذاری منابع طبیعی از جمله جنگلها، به سازمان محیط زیست سپرده شده، اما اجرای این سیاستها به وزارت جهاد کشاورزی بر می گردد.

شبکه آزمایشگاهی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

شبکه آزمایشگاهی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور به عنوان متولی انجام فعالیت‌های آزمایشگاهی و پژوهشی در حوزه منابع طبیعی در سرتاسر کشور، همکاری گسترده‌ای با دانشگاه‌ها و سایر مراکز تحقیقاتی داخل و خارج کشور دارد.

با توجه به ماهیت تحقیقاتی و پژوهشی آزمایشگاه‌های مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، ارائه خدمات متنوع آزمایشگاهی، خدمات مشاوره‌ای و بازدید علمی و آموزشی به متقاضیان از مهم‌ترین و اصلی‌ترین اهداف و فعالیت‌های آن می‌باشد که با دارا بودن تجهیزات آزمایشگاهی مناسب و کارشناسان با دانش فنی به روز و منحصر به فرد، آماده ارائه خدمات تخصصی به اعضای هیئت علمی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی، شرکت‌های دانش بنیان، مراکز صنعتی و کلیه متقاضیان می‌باشد.

شبکه آزمایشگاهی فناوری های راهبردی

طرح تخفیف ویژه تابستان ۱۴۰۴

شبکه آزمایشگاهی کشور

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

۴۰ میلیون ریال اعتبار
ویژه اعضای هیئت علمی سراسر کشور
۵۰ درصد تخفیف
My.LabsNet.ir

۰۲۱-۴۴۷۸۷۰۵۸۵
۰۹۰۵ ۶۹۴۰۰۲۲
۰۲۱-۷۲۹۵۷۲۴۶
nrln@rifr-ac.ir
Labsnet_rifr

Labsnet.ir/rifr

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

شبکه آزمایشگاهی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

مشتمل بر ۲۲ آزمایشگاه تخصصی آماده ارائه خدمات آزمایشگاهی
در حوزه‌های زیر می‌باشد:

۱. اندازه‌گیری ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی خاک، کمی‌سازی و تعیین سرعت آستانه فرسایش بادی، بررسی توزیع اندازه ذرات فرسایش یافته، تعیین ارتفاع آیرودینامیکی زبری خاک، بررسی فرسایش و تولید رسوب ناشی از قدرت جریان رواناب
۲. آزمون‌های چرخش نوری، ضریب شکست، چگالی نسبی، اندازه‌گیری مواد باقیمانده پس از تبخیر و ارزیابی آمیختگی در اتانول
۳. استخراج، آنالیز، شناسایی و اندازه‌گیری ترکیب‌های اسانس‌ها، روغن‌ها و عصاره‌های گیاهان دارویی (GC/MS و GC, HPLC)
۴. تبادلات بذر، انجام آزمون‌های تکنولوژی و تشخیص سلامت بذرهای جنگلی، مرتعی و دارویی آزمون‌های خوشخوراکی NIR با
۵. سنجش صفات بیوشیمیایی، فیزیولوژیکی، ژنتیکی و سیتوژنتیکی گیاهان و تهیه پروتکل کشت‌بافت گونه‌های گیاهی
۶. ارزیابی، اندازه‌گیری و تجزیه خواص آناتومیکی، فیزیکی، شیمیایی، حفاظتی، مکانیکی چوب کاغذ و فرآورده‌های آن
۷. سنجش ویژگی‌های زیستی خاک، تکثیر میکروارگانیسم‌های مهم خاک و تولید مایه تلقیح
۸. انجام آزمایش‌های فیزیولوژیکی، بیوشیمیایی، مولکولی، ژنتیکی و سیتوژنتیکی
۹. بررسی بیولوژی و اکولوژی عوامل بیماری‌زا و آفات گیاهی
۱۰. پایش آفات و بیماری‌های فضا‌های سبز شهری
۱۱. انجام مطالعات آناتومی گیاهی

۰۲۱-۴۴۷۸۷۵۸۵
۰۹۰۵ ۶۹۴ ۰۰۲۲
۰۲۱-۷۲۹۵۷۲۴۶
nrln@rifr-ac.ir
labsnet_rifr

از سایت شبکه آزمایشگاهی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور دیدن فرمایید.

labsnet.ir/rifr

باغ گیاهشناسی ملی ایران

مأمن گونه‌های بومی، انحصاری،
نادر و در خطر انقراض

مسیریابی